

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

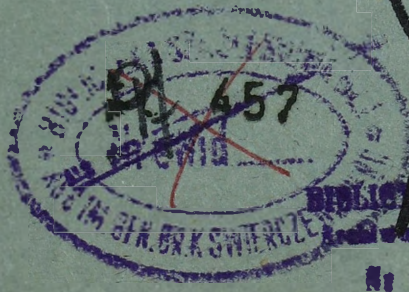
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. gen. broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA NAUK SPOŁECZNO-POLITYCZNYCH

ASG wewn. 3322/77

~~IKU~~
~~SWIERZEWEGO~~
[Redacted]
50000 1
Egz. nr.....

MATERIAŁY Z SYMPOZJUM nt.
METODOLOGICZNE PROBLEMY PROWADZENIA
PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ
W DZIAŁANIACH BOJOWYCH NA SZCZEBLU
TAKTYCZNYM

X/41304

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Instytut Nauk Społeczno-Politycznych
No ewid. _____

WARSZAWA

KWIECIEŃ

1977

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. gen. broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA NAUK SPOŁECZNO-POLITYCZNYCH

ASG wewn. 3322/77

~~IKU~~
~~SWIERCZEWEGO~~

~~XXXXXXXXXX~~

Egz. nr.....

1

MATERIAŁY Z SYMPOZJUM nt.
METODOLOGICZNE PROBLEMY PROWADZENIA
PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ
W DZIAŁANIACH BOJOWYCH NA SZCZEBLU
TAKTYCZNYM

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Katedra Nauk Społeczno-Politycznych
Nr ewid. _____

WARSZAWA

KWIECIEŃ

1977

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im.gen.broni K.Świerczewskiego

KATEDRA NAUK SPOŁECZNO-POLITYCZNYCH

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1949 roku
art. 85 ust. 2
(Dz. Ust. P Nr 11 poz. 93)
pocpis

ASG wewn. 3322/77

~~JAWNE~~

~~DO UŻYTKU
SZYBOWEGO~~

~~XXXXXXXXXX~~
Egz.nr 000. 1

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 12657

MATERIAŁY Z SYMPOZJUM nt.

"METODOLOGICZNE PROBLEMY PROWADZENIA PRACY
PARTYJNO-POLITYCZNEJ W DZIAŁANIACH BOJOWYCH
NA SZCZEBLU TAKTYCZNYM"

W A R S Z A W A

kwiecień

1977 r.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Katedra Nauk Społeczno-Politycznych

Nr ewid. ~~XXXXXX~~

~~XXXXXX~~
41301

Opracowanie autorskie:

płk doc. dr Stanisław MARECKI

płk Antoni MELCER

SPIS TREŚCI

Str.

1. Gen. dyw. Wacław JAGAS
Zagajenie obrad 5
2. Płk mgr Władysław JURA
Aktualne problemy walki ideologicznej
i wynikające stąd kierunki doskonalenia
pracy partyjno-politycznej w ASG WP 8
3. Płk doc. dr Stanisław MARECKI
Metodologiczne problemy kształcenia słu-
chaczy ASG WP w pracy partyjno-politycznej
na współczesnym polu walki 26
4. Płk prof. dr Kazimierz NOŻKO
Wysoki stan polityczno-moralny i dyscypli-
na jako zasada współczesnej sztuki wojen-
nej 40
5. Ppłk mgr Stanisław ALEKSO
Zakres i treść zadań stawianych przez do-
wódcę odnośnie pracy politycznej na czas
działań bojowych na szczeblu taktycznym .. 51
6. Ppłk mgr Jan DAJEK
Praca partyjno-polityczna w zakresie likwi-
dacji psychicznych skutków napadu bronią
masowego rażenia 66
7. Ppłk mgr Rajmund ŁUCZAK
Rozpoznanie polityczne w działaniach bojo-
wych 74
8. Ppłk mgr Kazimierz DANIEŁ
Stan moralno-polityczny i jego uwzględnie-
nie w procesie dowodzenia wojskami 83
9. Płk mgr Kazimierz GŁODOWSKI
Metodyka prowadzenia pracy partyjno-poli-
tycznej w ćwiczeniach akademickich 92

10. Kpt. Władysław MACHALICKI	
Współpraca sztabów szczebla taktycznego z organami politycznymi w zakresie zbierania, wykorzystywania i przekazywania informacji	100
11. Gen. dyw. Wacław JAGAS	
Podsumowanie obrad	105

Gen. dyw. Wacław JAGAS

ZAGAJENIE OBRAD

W celach sympozjum nt. "Metodologicznych problemów prowadzenia pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych na szczeblu taktycznym" komenda uczelni wyznaczyła trzy główne kierunki doskonalenia procesu dydaktyczno-wychowawczego. Warto je - jak sądzę - przypomnieć i uzmysłowić sobie i zaproszonym gościom.

Po pierwsze - chodzi nam o kształcenie umiejętności słuchaczy ASG WP w zakresie prowadzenia pracy ideowo-politycznej nie tylko podczas pokojowego szkolenia wojsk, ale głównie w okresie prowadzenia działań bojowych na współczesnym polu walki. Zagadnienia te są szczególnie ważne ze względu na rozpatrywanie znaczenia czynnika moralno-politycznego i psychologicznego we współczesnej wojnie, gdzie kształtowanie zaangażowanych postaw żołnierzy, odporności psychicznej i gotowości do obrony socjalistycznej Ojczyzny traktujemy jako podstawowy miernik zdolności bojowej wojsk w starciu z potencjalnym, imperialistycznym przeciwnikiem.

Po drugie - chodzi o ujednoczenie poglądów Katedry Nauk Społeczno-Politycznych z tymi katedrami ASG WP, które przygotowują współczesnego organizatora pola walki, umiejącego nie tylko dowodzić i organizować pracę sztabu ale także rozumiejącego

treści i zadania pracy partyjno-politycznej i umie-
jącego stawiać zadania do działalności ideowo-po-
litycznej na odpowiednich szczeblach dowodzenia.
Po trzecie - chodzi nam o osiągnięcie dalszej in-
tegracji przedmiotowej, to znaczy kompleksowego
zespolenia treści i form, metod pracy partyjno-po-
litycznej z zasadami dowodzenia, organizacją pracy
sztabowej w całokształcie działalności szkoleniowo-
wychowawczej słuchaczy.

Trzeba stwierdzić, że w realizacji tych celów
Wydział Polityczny, KNSP i katedry ASG WP, zrobiły
już bardzo dużo. Zwiększono wydatnie program stu-
diów /np. tylko w zespole pracy partyjno-politycz-
nej program wzrósł z 36 do 100 godzin dydaktycz-
nych/, uruchomiono pisanie prac dyplomowych i kur-
sowych ściśle związanych z problematyką partyjno-
polityczną w działaniach bojowych, np. od r. 1974
do chwili obecnej słuchacze ASG WP napisali 20 prac
dyplomowych o dużych wartościach poznawczych.

Z Dyrektywy ministra obrony narodowej, Wytycz-
nych szefa Głównego Zarządu Politycznego Wojska
Polskiego oraz kierunków rozwoju i doskonalenia
studiów ASG WP, wynika że, doskonalenie metodolo-
gii prowadzenia pracy partyjno-politycznej w dzia-
łaniach bojowych jest jednym z ważnych problemów
szkoleniowo-wychowawczych naszej uczelni. O ważno-
ści tej problematyki najlepiej świadczą wydane
przez szefa GZP WP "Zasady organizacji i prowadze-
nia pracy partyjno-politycznej na szczeblu takty-
cznym w warunkach bojowych". Powyższe zasady i Wy-

tyczne szefa GZP WP, jak również Dyrektywa ministra obrony narodowej zostały omówione i przedyskutowane z kierowniczą kadrami akademii, aparatem partyjno-politycznym i kadrami dydaktyczną akademii, a wnioski i problemy wynikające z powyższych dokumentów są na codzień wprowadzane do procesu szkoleniowo-wychowawczego słuchaczy. Konsekwencją wprowadzania i doskonalenia problematyki pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych jest również dzisiejsze sympozjum. Referaty, komunikaty i dyskusję pragniemy skoncentrować na problemach praktycznej realizacji programu pracy partyjno-politycznej w procesie szkoleniowo-wychowawczym. Konfrontacja wniosków i doświadczeń na tej płaszczyźnie życia wojskowego powinna wzbogacać naszą praktykę i przyczynić się do lepszego wykonania stojących przed nami zadań.

Sądzę, że dzisiejsze obrady dostarczą wiele materiału poznawczego, a głównie wniosków do działalności dydaktyczno-wychowawczej i naukowo-badawczej.

Otwierając obrady na temat "Metodologia nauczania przedmiotu pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych na szczeblu taktycznym słuchaczy ASG WP" witam serdecznie wszystkich towarzyszy, szczególnie zaproszonych gości z GZP WP i z jednostek operacyjnych, wyższych szkół oficerskich i akademii wojskowych.

Przewodnictwo sesji przekazuję w ręce jej organizatorów - Organu Partyjno-Politycznego i Katedry Nauk Społeczno-Politycznych w osobie tow. płka Mareckiego.

Płk mgr Władysław JURA

AKTUALNE PROBLEMY WALKI IDEOLOGICZNEJ I WYNIKAJĄCE
STĄD KIERUNKI DOSKONALENIA PRACY PARTYJNO-POLITY-
CZNEJ W ASG WP

Przedmiotem obrad dzisiejszego sympozjum są treści i sposoby możliwie najlepszego przygotowania słuchaczy ASG WP do pełnienia funkcji dowódcy armii socjalistycznej, a zwłaszcza do wzorowego wykonywania partyjno-politycznych zadań na przewidywanym polu walki.

Ze swej natury i istoty problem ten więc mieści się w parametrach ideowo-politycznego działania. Stąd też trzeba go widzieć i rozpatrywać również w kontekście polityczno-militarnej sytuacji świata, jak też w kontekście aktualnych zjawisk walki ideologicznej, której konkretne treści, skala i zasięg są wyznacznikami kierunków doskonalenia pracy partyjno-politycznej i szerokiego jej uwzględniania w procesie akademickich studiów.

W swym wystąpieniu pragnę właśnie poruszyć niektóre aspekty tego zagadnienia.

Polityczno-militarną ocenę i wykładnię sytuacji międzynarodowej po Helsinkach dał VII Zjazd PZPR. Wytyczył on jednocześnie główne kierunki do działalności partii, państwa a w tym i dla sił zbrojnych.

W uchwale VII Zjazdu stwierdzono, że: „Bezpieczeństwo kraju jest nieodzownym warunkiem budowni-

ctwa socjalistycznego. Partia nadal będzie działać na rzecz dalszego umocnienia siły obronnej państwa, doskonalenia systemu obronnego, na rzecz zapewnienia wysokiej sprawności bojowej wojska i należytego wyposażenia go. Troszczyć się będzie o stałe pogłębianie świadomości politycznej oraz zwartości ideowo-moralnej sił zbrojnych". Uchwała VII Zjazdu nakreśliła zewnętrzną i wewnętrzną funkcję sił zbrojnych w okresie budowy rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego.

Dalszym potwierdzeniem tej generalnej linii partii są treści i materiały VII Plenum KC PZPR, a w szczególności referat I sekretarza nt. "Jedność narodu polskiego głównym źródłem siły naszej socjalistycznej Ojczyzny" oraz tezy tego Plenum.

Skonkretyzowanie wykładni uchwały VII Zjazdu i kolejnych plenarnych posiedzeń KC oraz polityki partii w warunkach wojska i ASG WP dała nam Dyrektywa MON na lata 1976-1980.

Dyrektywa MON i wytyczne szefa GZP WP na 1977r. bardzo mocno wyeksponowały zespół funkcji ideowo-wychowawczych i rolę czynnika moralno-politycznego oraz funkcję organizacyjną i techniczno-gospodarczą sił zbrojnych w okresie budowy rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego w Polsce.

Dużą pomoc dla dowódców, aparatu politycznego, organizacji partyjnych i młodzieżowych stanowi Instrukcja GZP WP o zasadach organizacji i prowadzeniu pracy partyjno-politycznej na szczeblu taktycznym w warunkach bojowych.

X

X

X

Jak Towarzyszom wiadomo sprawą centralną współczesnego świata jest problem pokoju, pokojowego współistnienia i odprężenia. Na tym tle obecnie toczy się zacięta walka ideologiczna między siłami pokoju, postępu i socjalizmu a siłami kapitalizmu, wsteczności, kolonializmu i rasizmu o model pokojowego współistnienia i odprężenia. Jest ona wyrazem zaostrzającej się walki klasowej.

Historia ludzkości, odkąd pojawiła się własność prywatna i klasy społeczne, jest historią walki klasowej, w której interesy i antagonizmy klasowe wyznaczają rzeczywisty bieg wydarzeń dziejowych. Walka klasowa ogarnia całokształt stosunków społecznych, a szczególnie ostro przejawia się w sferze ideologii - w sferze, gdzie nie ma i nie może być pokojowego współistnienia.

To właśnie apologetci współczesnego kapitalizmu widząc znikomą skuteczność militarnego i ekonomicznego nacisku na kraje wspólnoty socjalistycznej, usiłują poprzez wzmożenie walki ideologicznej odroczyć nieuchronną klęskę kapitalizmu w historycznym współzawodnictwie z socjalizmem.

Ideologia socjalistyczna była i jest niezmiernie ważnym środkiem walki klasowej. Obecnie będąc wyrazem obiektywnych procesów przejścia od kapitalizmu do socjalizmu, odzwierciedla cechy szczególnie współczesnej epoki oraz świadczy o bezpowrotnej utracie przez kapitalizm władzy nad duszami i umysłami znacznej części ludzkości świata.

Współczesna sytuacja w dziedzinie konfrontacji

ideologicznej socjalizmu z kapitalizmem przypomina raz jeszcze podstawowe zasady marksistowskiej teorii walki klasowej. W szczególności przypomina o tym, że w dziedzinie tej nie ma i być nie może "pokoju pod oliwkami", że niezależnie od form, jakie przybiera owa konfrontacja ideologiczna, istota jej pozostaje ta sama, to znaczy, że jest to konfrontacja między ideologią socjalistyczną a ideologią burżuazyjną.

x

x

x

Ostatnie lata charakteryzują się nowymi osiągnięciami socjalizmu. Kraje wspólnoty socjalistycznej weszły na drogę przyśpieszonego rozwoju gospodarczego. Zbliżają się do etapu rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego i komunizmu. Znacznie wzrósł potencjał gospodarczy wspólnoty państw socjalistycznych będący dziś najbardziej dynamiczną siłą ekonomiczną w świecie, umacniają się polityczne podstawy krajów socjalistycznych, wzrósł ich autorytet, efektywnie rozwija się nauka i kultura.

Praktyka jeszcze raz udowodniła wyższość nowego ustroju, nowych stosunków społecznych, nowej ideologii - nad ustrojem, opartym na wyzysku, wojnach i antagonizmach społecznych. Tę wyższość ustroju wykazują 60-letnie doświadczenie i osiągnięcia Związku Radzieckiego.

Konsekwentnym rzecznikiem powszechnego bezpieczeństwa oraz szeroko rozumianej współpracy pomię-

dzy państwami o odmiennych ustrojach społeczno-politycznych jest ZSRR oraz pozostałe państwa wspólnoty socjalistycznej. Dzięki osiągnięciom socjalizmu, jego walorom ustrojowym, mocy ekonomiczno - obronnej, postępowości ideologii marksizmu-leninizmu możemy wywierać decydujący wpływ na bieg wydarzeń w świecie. To socjalizmowi zawdzięczamy najdłuższy w historii Europy okres pokoju.

Socjalizm stwarza światu szanse rozwoju bez wojen.

Okres po KBWE stał się ważnym etapem w walce krajów socjalistycznych, o wdrożenie do praktyki międzynarodowej zasady pokojowego współistnienia i odprężenia militarne.

Państwa NATO chciałyby narzucić światu własną koncepcję współistnienia i odprężenia z pozycji siły. Z dużym oporem krajów kapitalistycznych spotyka się nasza teza, że odprężeniu politycznemu powinno towarzyszyć odprężenie militarne i rozbrojenie.

Natomiast w kołach zimnowojennych Zachodu i kompleksów militarno-przemysłowych uważa się, że pokój zbrojny jest najbardziej trwałym pokojem i przynosi im największe korzyści.

My komuniści uważamy, że dla zwycięstwa i triumfu idei marksizmu-leninizmu wojna nie jest nam potrzebna. Marksizm-leninizm jest walką o serca i umysły ludzi. Jesteśmy głęboko przekonani, że humanistyczne idee socjalizmu dążące do wyeliminowania wojen oraz lepszego i sprawiedliwszego rozwią-

zywania problemów człowieka i współczesnego świata odniosą zwycięstwo.

Podkreślając pozytywną rolę dokonujących się przemian w stosunkach międzynarodowych należy wskazać na złożoność i przeciwieństwa procesu odprężenia. Dokonuje się ono w toku zażartej walki z imperialistyczną reakcją. Imperializm przystosowuje się do nowych politycznych realiów. Z jednej strony zmuszony jest realizować politykę pokojowego współistnienia i odprężenia, z drugiej - dokonuje przesunięć w arsenale środków walki z socjalizmem i siłami rewolucyjnymi. Najbardziej agresywne koła imperialistyczne nie zrezygnowały z uprzednio ustalonych celów strategicznych. Pragną one powstrzymać lub przynajmniej zahamować proces pogłębiania politycznego odprężenia i nie dopuścić do odprężenia militarnego. Widocznym tego dowodem jest stanowisko, jakie zajęły USA w toku ostatnich rokowań C. Vancéa z ministrem Gromyko w Moskwie.

Analiza sytuacji międzynarodowej i podstawowych tendencji światowego rozwoju społecznego pozwala sformułować ważny wniosek: możliwość agresywnych poczynań imperializmu obecnie znacznie zmniejszyła się, ale jego istota pozostała nie zmieniona. Imperializm jest nadal głównym nosicielem groźby wojen - lokalnych i globalnej.

Główną przyczyną niebezpieczeństwa wojennego wywodząca się z imperializmu zawarta jest w nim samym, w tych zjawiskach, które określają jego istotę i charakteryzują imperializm jako formację

społeczno-ekonomiczną i polityczno-militarną skierowaną przeciwko socjalizmowi, ruchom narodowo-wyzwoleńczym w krajach zależnych oraz rewolucyjnym przemianom w świecie kapitału.

Materiałny i duchowy potencjał reakcyjnych sił współczesności jest dostatecznie wielki, aby nie należało się z nim liczyć. Militarne siły imperia-
lizmu mają tendencję do systematycznego wzrostu. Znajduje to swój wyraz w wyścigu zbrojeń oraz wzroście i tak już ogromnych budżetów wojskowych.

I tak: w okresie od 1949 r. do 1975 r. wojskowe wydatki państw NATO wzrosły ponad siedmiokrotnie, w okresie lat 1971-1975 wyniosły one 630 miliardów dolarów, w jednym tylko 1975 r. wydano na zbroje -
nie w państwach NATO ponad 160 miliardów dolarów. Przewodzą w tej niechlubnej statystyce Stany Zjednoczone. Ich budżet wojskowy systematycznie wzrasta. W 1976 r. wydatki USA na zbrojenia wynosiły 112 miliardów dolarów, natomiast w br. planują wydać na zbrojenie 120,1 miliarda dolarów.

Armia USA i kompleksy militarno - przemysłowe, jako główna siła świata imperialistycznego spełnia niezmiennie swą agresywną funkcję. Jest głównym rzecznikiem kontynuowania wyścigu zbrojeń w skali ogólnoświatowej - podstawowym hamulcem w procesie pokojowego współistnienia i rozbrojenia, a także czołowym narzędziem skrajnego antykomunizmu, czyli prezentuje najbardziej wsteczną siłę w życiu społeczno-politycznym Stanów Zjednoczonych i w jej strukturze władzy.

Wśród europejskich członków NATO czołową pozycję zajmuje Republika Federalna Niemiec, której wydatki wojskowe w 1976 r. wynosiły 17,3 miliarda dolarów, w stosunku do roku 1971 stanowi to wzrost o 80%.

Wydatki na głowę ludności wynosiły w 1975 r. w USA - 432, RFN - 264 dolarów.

Tendencja wzrostu budżetów wojskowych czołowych państw NATO utrzymuje się nadal.

Główne wysiłki w procesie zbrojeń Bundeswehra kładzie na stronę jakościową, na tzw. technologiczne przyspieszenie. W uzbrojeniu Bundeswehry znajdują się dalmierze i celowniki laserowe, bomby laserowe, nowe generacje pocisków przeciwpancernych, udoskonalone wyrzutnie i pociski rakietowe itp.

Stan liczbowy Bundeswehry wynosi 495 tys. żołnierzy, przy czym w 55% jest to armia zawodowa. Na 23 dywizje NATO stacjonujące w Europie Środkowej, aż 12 jest zachodnioniemieckich.

W Bundeswehrze do chwili obecnej pełni służbę ponad 23 tys. generałów, oficerów i podoficerów b. armii hitlerowskiej. Wśród 214 generałów Bundeswehry tylko 8 jest jej wychowankami, pozostali swe stopnie oficerskie otrzymali w Wehrmachcie. W korpusie oficerskim Bundeswehry odsetek oficerów Wehrmachtu wynosi 24,2% /8400 oficerów/.

W RFN istnieje około 970 organizacji paramilitarnych skupiających ponad 3,5 mln obywateli. Trzeba też uwzględnić, że większość kadry oficerskiej Bundeswehry popiera partię chrześcijańskiej demo -

kracji a wielu oficerów jawnie sympatyzuje z siłami prawicowo-rewizjonistycznymi faszystowskiej partii NPD.

O rzeczywistych intencjach ozołowych państw imperialistycznych najlepiej świadczą nie pięknie brzmiące słowa o pokoju ich przywódców, lecz czyny. W okresie trwania rokowań wiedeńskich a po podpisaniu aktu końcowego KBWE - państwa NATO wydatnie wzmoocniły swe siły zbrojne.

Jako swoistą demonstrację siły należy ocenić wzrost ilości ćwiczeń wojsk NATO w tym okresie. W 1976 roku państwa NATO przeprowadziły 8 wielkich ćwiczeń, podczas gdy kraje Układu Warszawskiego tylko jedno - "TARCZA-76". W ubiegłorocznych ćwiczeniach "Jesienna Kuźnia" - brało udział 260.000 żołnierzy, 1500 samolotów, 400 okrętów. Charakteryzowały się one dużą ofensywnością, swym zasięgiem objęły rozległe obszary Europy, pod względem rozmachu przewyższały wszystkie dotychczasowe ćwiczenia.

Potwierdzeniem agresywnych zamiarów NATO są ćwiczenia "WINTEX-77" - przeprowadzone w pierwszej połowie marca br. Objęły one swym zasięgiem całe siły zbrojne NATO. Jest to szczególnego rodzaju demonstracja negatywnego stosunku NATO do problemów odprężenia.

Wszystkie ćwiczenia i manewry przeprowadzone przez państwa NATO łączy jednolita doktryna militarno-polityczna i tko strategiczne - obrona Zachodu przed rzekomym zagrożeniem ze strony ZSRR i innych państw socjalistycznych. Towarzyszy im jedno-

częściej nasilenie akcji propagandowych o wyraźnie antysocjalistycznym charakterze. Obok przygotowań w sferze militarnej państwa NATO aktywizują również dywersję polityczną i ideologiczną.

Zaostrzyła się wyraźnie w ostatnim okresie zimnowojenna tonacja w walce ideologicznej. Obecnie, gdy idee odprężenia stały się imperatywem działań w stosunkach międzynarodowych, kapitalistyczny Zachód zschowując podstawowe cele propagandy kapitalistycznej zmienia arsenał środków walki, aby przeciwstawić teorii i praktyce socjalizmu pseudonaukowe koncepcje i doktryny.

Obserwujemy zjawisko przesunięcia akcentów z koncepcji tzw. "poprawiania" socjalizmu na rzecz jego totalnej krytyki i walki z socjalizmem. Temu celowi m.in. ma służyć nowa doktryna lansowana w Republice Federalnej Niemiec, o t.zw. "destabilizacji komunistycznego obszaru panowania" czyli o ich wewnętrznym rozbioku. Działalność Zachodu w kierunku "destabilizacji świata komunistycznego" ma się odbywać pod militarną osłoną wojsk NATO. Stanowisko to odzwierciedla próby formułowania nowej strategii Paktu Atlantyckiego.

Już dawno nie obserwowaliśmy takiego skoncentrowanego ataku, nie wybierającego w słowach i argumentacji na kraje socjalistyczne. Każda okazja jest dobra, każda zauważana przez ideologów burżuazji, trudność w krajach socjalistycznych, każdy "dysydent" urasta do reprezentacji narodu. Każda dyskusja i zauważona różnica zdań między partiami robotniczymi i komunistycznymi - staje się okazją

do ogłaszania końca istnienia socjalizmu.

Wyspecjalizowane ośrodki propagandy burżuazyjnej główny atak skierowały przeciwko Związkowi Radzieckiemu, Polsce, Czechosłowacji i NRD. Głównym kierunkiem ataku jest rzekomy brak swobód obywatelskich i wolności jednostki w socjaliźmie. Atakowane jest państwo socjalistyczne, jego system polityczny, sposób organizacji społeczeństwa, kierownictwo i rola klasy robotniczej i jej partii. Zamiast demokracji socjalistycznej proponuje się burżuazyjną koncepcję "wolnego społeczeństwa", pełną wolność jednostki, jaka rzekomo występuje w kapitaliźmie. Próba narzucenia społeczeństwu socjalistycznemu zasad wolności i norm moralnych kapitalizmu jest w gruncie rzeczy próbą ingerencji w wewnętrzne sprawy naszych krajów.

Charakterystyczną cechą współczesnej antysocjalistycznej i antypolskiej kampanii jest orientacja na t.zw. "wewnętrzną emigrację" w krajach socjalistycznych na pozostałości przeciwników klasowych, ideologicznych i politycznych, na jednostki i niewielkie grupy renegatów i politycznych bankrutów. Dywersyjne ośrodki imperialistyczne inspirują działalność wrogich socjalizmowi jednostek i grup, udzielają t.zw. moralnego i politycznego poparcia. Imperializm dąży do zorganizowania w każdym socjalistycznym kraju wewnętrznej opozycji politycznej, którą można by wykorzystać do walki z socjalizmem. Temu celowi m.in. służy działalność tzw. "Komitetu Obrony Robotników" czy "ruchu na rzecz obrony praw człowieka", działalność ludzi typu

L. Boruta-Spiechowicz, A. Czuma, L. Moczulski, Kuroń, Steinsbergowa, Pajdak i inni - czy też poszukujących sprzymierzeńców przeciwko Polsce wśród członków ziomkostw zachodnio-niemieckich - L. Kołakowskiego i A. Michnika.

W generalnym ujęciu możemy określić główne kierunki dywersji ideologicznej skierowanej przeciwko Polsce. Polegają one dzisiaj głównie na:

1/ W nowych warunkach międzynarodowych, jakie ukształtowały się po Helsinkach, imperializm próbuje ograniczyć społeczne skutki procesu rozładowania napięcia międzynarodowego.

2/ Imperializm dąży do tego, by za pomocą antykomunistycznej propagandy odwrócić uwagę społeczeństw kapitalistycznych od społeczno-ekonomicznych skutków kryzysu, który objął nie tylko gospodarkę lecz i społeczno-polityczne, ideologiczne i moralne podstawy współczesnego kapitalizmu.

3/ Wreszcie jest to działanie zmierzające do naruszenia w opinii milionów ludzi pracy świata kapitalistycznego osiągnięć socjalizmu, jego dorobku i wielkiego wpływu na losy całego świata.

Walka ideologiczna we współczesnych warunkach jest zjawiskiem nieuchronnym. Jest ona nie przyczyną a skutkiem społeczno-politycznych sprzeczności współczesnego świata. Walka ta będzie istniała i rozwijała się dopóty, dopóki będą istniały sprzeczności klasowe, różne i przeciwstawne ideologie. Zniknie ona wraz ze zwycięstwem socjalizmu i komunizmu.

X X X

Mówimy dzisiaj szeroko o problemach walki klasowej i ideologicznej, gdyż zdajemy sobie sprawę ze związku, jaki istnieje między pracą ideowo-wychowawczą w wojsku a sytuacją międzynarodową i towarzyszącą jej obecnie trendom odprężenia. Nauka marksistowsko-leninowska uczy nas, że zmienny układ stosunków sił określających między innymi kierunek i charakter zagrożenia państwa i zewnętrzne warunki bezpieczeństwa narodowego determinują system szkolenia i wychowania w wojsku. Wychowanie wojskowe ma na celu przygotowanie żołnierzy do działań bojowych przeciwko konkretnemu przeciwnikowi we współdziałaniu z konkretnym sojusznikiem na przewidywanych operacyjnych kierunkach i w określonej sytuacji międzynarodowej. Do tych działań winien być on wszechstronnie przygotowany politycznie - taktycznie, technicznie, psychicznie i fizycznie.

Sytuacja międzynarodowa jest czynnikiem modyfikującym zadania i działalność wychowawczą w wojsku, warunkowaną możliwościami i potrzebami aktualnego etapu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju i wojska. Rzutuje ona na wybór problemów i rozłożenia akcentów wychowawczych, argumentację i tonację wychowawczą.

Stąd też sprawą kluczową i podstawową u nas jest wyraźne uświadomienie sobie tendencji występujących w sytuacji międzynarodowej nowych zjawisk i procesów ideowo-moralnych, społeczno-politycznych i wojskowych, jakie stąd wynikają. Dlatego należy zawsze mieć świadomość własnej roli i zadań w tej dziedzinie.

A więc konsekwencją imperialistycznego zagrożenia jest uznanie wychowania antyimperialistycznego w wojsku, jako zadania, które zachowuje w pełni swą aktualność. W tym względzie nie może być żadnych niedomówień. Rozumiemy go jako kształtowanie postawy wyczulenia na imperialistyczne zagrożenie, postawy czujności i nienawiści. Realizacja tego zadania w warunkach odprężenia międzynarodowego jest specyficznie trudna, gdyż wymaga bardziej gruntownego przygotowania i wszechstronnej, pogłębionej krytyki imperializmu.

W tych warunkach w wychowaniu antyimperialistycznym preferować należy siłę i celność argumentacji, rzeczowość i szybkość w polemice, nowoczesność i sprawność informacji, pryncypialność i konsekwencję w demaskowaniu klasowego przeciwnika.

Nauka markszystowsko-leninowska dowodzi, iż w okresie utrwalania odprężenia, wyjątkowo ważne miejsce w zapewnieniu naszej gotowości obronnej powinny zajmować problemy pracy ideowo-wychowawczej i odpowiednio psychologiczne przygotowanie dowódców i oficerów sztabu.

Przypomnijmy słowa gen. armii W. Jaruzelskiego, który powiedział: "... fundamentem gotowości bojowej - jest postawa ideowo-polityczna wojska". Wynika stąd potrzeba ciągłego jej doskonalenia, podnoszenia efektywności i skuteczności działania na co dzień. Nasze poczynania w dziedzinie ideowo-wychowawczej stają coraz bardziej konkretne tak pod względem treści, jak również formy i w coraz lep -

szym stopniu zapewniają gotowość bojową naszych sił zbrojnych. Zawsze mamy na uwadze realizując program, iż szkolimy wybitnych znawców problematyki taktyczno-operacyjnej organizatorów pola walki.

Istotnym dla nas problemem jest gromadzenie i wykorzystanie doświadczeń w zakresie pracy partyjno-politycznej w prowadzonych ćwiczeniach i manewrach w Siłach Zbrojnych PRL. Świetną ku temu okazją były ćwiczenia sojusznicze "TARCZA-76". Były one wyrazem jedności, zwartości i potęgi Układu Warszawskiego oraz pokazem mistrzowskiego wyszkolenia uczestniczących w nim żołnierzy, dowództw i sztabów, dostarczyły ponadto wielu interesujących wniosków i ciekawych doświadczeń. Na każde ćwiczenia patrzemy przede wszystkim pod kątem sprawdzenia stanu gotowości bojowej oraz działalności w zakresie pracy partyjno-politycznej. I nie miejsce tu na szczegółowe omawianie i analizowanie tych zagadnień. Pragnę jedynie podkreślić potrzebę wykorzystania nagromadzonych doświadczeń do procesu dydaktyczno-wychowawczego w ASG WP, w szczególności takich, jak:

- a/ analiza skuteczności i elastyczności pracy partyjno-politycznej na wszystkich szczeblach do wiodzenia, przede wszystkim zaś na szczeblu taktycznym;
- b/ wydobycie nowych zjawisk w zakresie organizowania i stawiania zadań do pracy partyjno-politycznej przez dowódców wszystkich szczebli w różnych fazach i etapach ćwiczeń;

- c/ uogólnienie interesujących doświadczeń w zakresie treści, kierunków, form i metod pracy partyjno-politycznej prowadzonej w czasie i przestrzeni rozgrywanych ćwiczeń;
- d/ pełne wykorzystanie nowatorskich doświadczeń w dziedzinie pracy partyjno-politycznej prowadzonych w bratnich armiach, w szczególności zaś w Armii Radzieckiej.

x x x

Nasza dotychczasowa działalność wzbogacana wnioskami z dzisiejszego sympozjum zapewni wyższą jakość pracy partyjno-politycznej w ASG WP i lepiej będzie przygotowywać do niej absolwentów.

W procesie dydaktyczno-wychowawczym skupiamy głównie uwagę na:

- stosowaniu teorii i metodologii marksistowsko-leninowskiej w pracach naukowo-badawczych i praktyce opracowywanych założeniach do ćwiczeń oraz w całym procesie dydaktycznym;
- przekonywaniu kadry i słuchaczy o roli i znaczeniu czynnika moralno-politycznego i psychologicznego na współczesnym polu walki;
- dalszym doskonaleniu metodologii przygotowania słuchaczy w zakresie kształtowania umiejętności samodzielnego wnioskowania klasowej oceny zjawisk politycznych, zdolności politycznego rozwiązywania problemów i zadań stawianych przez partię tak, aby wykształcić ich na ekspertów w sprawach polityczno-militarnych współczesnego świata i obronności kraju;

- zapewnieniu pełnej identyfikacji słuchaczy z socjalizmem i ideologią socjalistyczną poprzez propagowanie socjalistycznej rzeczywistości, ukazywanie jej dorobku, osiągnięć i perspektyw rozwojowych;
- wyrabianiu potrzeby widzenia we wszystkich analizach i ocenach problemu czynnika ludzkiego w celu osiągnięcia przewagi moralno - politycznej nad przeciwnikiem na ewentualnym polu walki;
- rozwijaniu umiejętności twórczego korzystania ze zdobytej wiedzy w ofensywnym zwalczaniu wrogiej ideologii oraz wszelkich plotek, pogłosek i prób zaszczepiania cynizmu, bezideowości, konsumpcyjnego stylu życia, egoizmu, karierowiczostwa itp.;
- kształtowaniu aktywnych, zaangażowanych postaw zapewniających wysoką gotowość bojową wojsk oraz potrzebę nasycenia procesu szkolenia taktyczno-operacyjnego treściami ideowymi i politycznymi;
- rozwijaniu rozpoznania politycznego a zwłaszcza badaniu płaszczyzn urabiania politycznego i ideologicznego armii i społeczeństw NATO oraz ciągłym analizowaniu wszystkiego, co mieści się w sferze dywersji antykomunistycznej;
- widzeniu problemów współczesnego kapitalizmu nie tylko przez pryzmat zachodniego świata, który ukazują seriale filmowe, lecz głębszym wnikaniu w jego klasową i społeczną strukturę, jak również w walkę proletariatu o swoje prawa;
- pogłębieniu wiedzy w zakresie marksistowskiej koncepcji kultury, stanowiącej podstawę do oceny

i analizy współczesnych zjawisk i procesów społeczno-politycznych.

Front walki ideologicznej jest szeroki i wieloukładowy, ale dla nas żołnierzy najbardziej istotny jest problem obronności. Moc i gotowość bojowa stanowi najważniejszy składnik stosunku sił, z którym imperializm liczy się realnie. Umacniając zatem obronność naszego kraju zachowujemy pełną gotowość na ewentualność nieprzyjacielskiej agresji. Pokojowe współistnienie, które nie oznacza pokoju w ideologii a wręcz przeciwnie zakłada konfrontację, ostre i zdecydowane starcie w sferze ideologicznej musi potęgować znaczenie pracy politycznej, większej dojrzałości i precyzji w jej prowadzeniu.

Wyzwalanie aktywnych i ofensywnych postaw ludzkich jest w tej sytuacji naczelnym zadaniem stojącym przed całą kadrą dydaktyczno-naukową i aktywnym partyjnym naszej Uczelni.

Płk doc. dr Stanisław MARECKI

METODOLOGICZNE PROBLEMY KSZTAŁCENIA SŁUCHACZY
ASG WP W PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ NA WSPÓŁCZES -
NYM POLU WALKI

1. Ogólne cele kształcenia i wychowania słuchaczy
ASG WP

Podstawowe przesłanki formułowania celów kształcenia i wychowania określił VII Zjazd PZPR. Wynikają one z programu budowy rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego. Idea rozwoju socjalistycznego zawiera w sobie kształtowanie człowieka o osobowości twórczej i ideowej - jako niezbędnego warunku aktywnego jego współuczestnictwa w procesie budowy rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego.

Powyższe cele wychowania i nauczania przyświecają również nam w kształtowaniu sylwetki absolwenta ASG WP, przy czym zdajemy sobie sprawę, że do uczelni przychodzi już słuchacz w dużym stopniu ukształtowany ideowo i społecznie, posiadający w określonym stopniu ukształtowane postawy społeczno-polityczne, posiadający określone umiejętności działania partyjno-politycznego. Chodzi więc o pogłębienie jego świadomości socjalistycznej i kultury politycznej, ugruntowanie naukowego światopoglądu oraz ukształtowanie walorów działacza par -

tyjnego na miarę wymagań i potrzeb armii rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego.

Jakie zatem cele formułujemy w naszym programie - biorąc za podstawę tezę VII Zjazdu PZPR o jedności procesu nauczania i wychowania?

Jednorodnymi postulatami wobec procesu nauczania i wychowania stają się zadania kształcenia organizatorów przyszłego pola walki, dowódców i pracowników sztabów o wszechstronnie rozwiniętej osobowości. Dlaczego takie właśnie zadania stoją przed nami?

W dziedzinie współczesnej myśli wojskowej jest bardzo dużo rozważań teoretycznych i rozwiązań praktycznych, które charakteryzują skok jakościowy, jaki dokonał się w bojowym sprzęcie technicznym, systemie dowodzenia wojskami i sztuce operacyjnej. Przystwojenie sobie zachodzących zmian, wykorzystanie osiągnięć rewolucji naukowo-technicznej, między innymi w dziedzinie wojskowości nie zawsze idzie w parze z pewnym zrozumieniem potrzeby przemian w psychice ludzkiej, a głównie w przygotowaniu psychicznym żołnierzy do działań na przyszłym polu walki.

Charakterystycznym zjawiskiem analiz i dywagacji w sprawach operacyjno-taktycznych współczesnego pola walki jest fakt rozpatrywania ich w aspekcie burzliwego rozwoju techniki bojowej i nowych systemów uzbrojenia, coraz krótszym żywocie broni i gwałtownym wzroście siły niszczącej tych broni. Jednak te fakty zmuszają do rozpatrywania techniki

wojennej i sztuki operacyjnej w zakresie o wiele szerszym - to znaczy - w ścisłym powiązaniu z możliwościami ekonomicznymi kraju lub grup państw sojusznicznych przyszłej walki zbrojnej oraz w powiązaniu z polityką i czynnikiem moralno-psychologicznym występującym w walce zbrojnej. Już druga wojna światowa i konflikty lokalne /Daleki i Bliski Wschód/ wykazały, że bardziej niż w przeszłości o sile walczących wojsk decydują między innymi takie walory, jak: czynnik moralno-polityczny, wola walki i zwyciężania wynikająca ze zrozumienia celów politycznych koalicji państw socjalistycznych, zdolności psychofizycznych żołnierzy umiejących obsługiwać i wykorzystywać nowoczesną technikę bojową, oraz przygotowanie psychologiczne żołnierzy, zahartowanych do walki z równorzędnie uzbrojonym /potencjalnym/ przeciwnikiem. W walce decyduje, nie tylko technika i umiejętne jej zastosowanie, ale przede wszystkim umiejętność dowodzenia ludźmi oraz takie walory, jak gotowość do poświęceń dla idei socjalizmu, bohaterstwo i odwaga w boju. Umiejętne kształtowanie tych walorów u żołnierzy, psychiczna odporność na trudne sytuacje pola walki mieć będą wyjątkowo duże znaczenie w ewentualnej przyszłej wojnie.

Teoretycy wojskowi słusznie podkreślają coraz ściślejszy związek między rozwiązaniami w dziedzinie taktyczno-operacyjnej i społeczno-ekonomicznej a tym wszystkim co składa się na kształcenie wyobraźni przyszłego dowódcy i pracownika sztabu, a zwłaszcza uwzględniania przez nich całego komp -

leksu zagadnień ideowo-politycznego i psychologicznego przygotowania żołnierzy do walki zbrojnej.

Poczesne miejsce w tej dziedzinie zagadnień zajmują nauki społeczno-polityczne z zespołem problemów partyjno-politycznego działania.

W celach dydaktyczno-wychowawczych ASG WP wyraźnie podkreśla się następujące zadania:

- przekazanie słuchaczom takiego zasobu wiedzy kompleksowej /w tym fachowo-zawodowej i społeczno-politycznej/, która rozszerzy horyzonty myślowe absolwentów uczelni, rozwinie ich zdolności do nowatorskiego stosowania wiedzy wojskowej i politycznej w procesach decyzyjnych;

- wykształcenie umiejętności twórczego stosowania wiedzy teoretycznej w praktycznym działaniu a zwłaszcza w rozwiązywaniu złożonych problemów współczesnego pola walki i socjalistycznego wychowania żołnierzy;

- ukształtowanie osobowości absolwenta jako działacza społecznego a równocześnie oficera pełnego inicjatywy, zdecydowanego w działaniu dowódczo-sztabowym, umiającego perspektywicznie myśleć i operatywnie rozwiązywać zadania armii rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego.

Wyeksponowanie powyższych celów kształcenia uzmysławia nam ważne komponenty wzoru wszechstronnie rozwiniętej osobowości absolwenta uczelni. Trzy sfery - wiedza, aktywność i ideowość - połączone w jedności procesu kształcenia i wychowania - mają stanowić o przyspieszeniu rozwoju osobowości i indywidualności każdego wychowanka.

Walory wiedzy, aktywności i ideowości nie występują bowiem jako komponenty suwerenne i niezależne od siebie. Prawdą jest natomiast, że wypełnione pożądanymi treściami, działają wobec siebie motywująco i przyczyniają się do trwałych postaw twórczych. Postawa taka zawiera czynniki poznawcze, emocjonalne i czynnościowe. Specyfiką ludzkiego poznania, działania i wartościowania jest to, że sfery wzajemnie integrują się w procesie rozwoju jednostkowego i społecznego nadając wiedzy, praktyce działania i wartościowaniu coraz bogatszą treść, skuteczność i celowość.

Celem kształcenia i wychowania podporządkowane są odpowiednie treści, formy i metody realizowanego programu, jak również wiedza zdobywana w toku samodzielnych studiów. Stanowią one systemową całość dającą podstawy do zrozumienia tendencji rozwojowych w socjalistycznej nauce wojennej, strategii i sztuce operacyjnej oraz taktyce i technice bojowej wojska. Uzyskaniu jedności kształcenia i wychowania sprzyjać będą szczególnie te treści nauczania, w których oświetlenie drogi poszukiwań, jaką przeżyła nauka wojenna, technika wojskowa i sztuka operacyjna nadają procesowi samodzielnych studiów charakter twórczy, nowatorski i poszukiwawczy. Równocześnie taki charakter studiów wzmacnia motywacje poznawcze studiujących.

Integracja procesu nauczania i wychowania ma to do siebie, że pozwala słuchaczom i wykładowcom oceniać i wartościować treści wiedzy fachowo-spe -

cjalistycznej z umiejętnościami niezbędnymi do przyszłych działań dowódczo-sztabowych i przyszłych zbieżnych z nimi zadań partyjno-politycznych. Leninowska zasada związku teorii z praktyką ma pełne zastosowanie prawie we wszystkich przedmiotach nauczanych w uczelni. A będące do dyspozycji słuchaczy nowoczesne środki audiowizualne, gabinety i pracownie, zajęcia poligonowe i przedsięwzięcia klubowe, wszelkie prace społecznie użyteczne stwarzają przesłanki do łączenia teorii z praktyką i skutecznego przygotowania absolwentów naszej uczelni. Szczególnie ważne znaczenie przypisuje się związkowi poznania z działaniem, które to musi uwzględniać spożytkowanie nabytej wiedzy teoretycznej z czynnościami prakseologicznymi przyszłego organizatora pola walki oraz czynnościami działania społecznego respektującego w codziennym postępowaniu jedność słów i postaw moralno-politycznych. Związek poznania z aktywnym działaniem jest szczególnie cenny w działalności zawodowej z uwagi na bardzo szerokie możliwości wykorzystania wiedzy fachowej i umiejętności praktycznych z wielorakimi zadaniami społecznymi i politycznymi w przygotowaniu żołnierzy do działań na współczesnym polu walki.

W kształceniu akademickim ważny akcent nadaje się samodzielnemu studiowaniu i organizowaniu pracy własnej słuchacza. Samodzielność w edukacji wojskowej i politycznej ma sprzyjać przechowywaniu i wartościowaniu zdobytej wiedzy, ma kształtować

postawę poznawczą, dociekliwość, otwartość i krytycyzm umysłu słuchacza, ma równocześnie poszerzać zasób informacji o procesach społecznych i jego osobistych postawach i postępowaniu w życiu codziennym. Dlatego system dydaktyczno - wychowawczy uczelni uwzględnia zaangażowanie wszystkich sfer osobowości słuchaczy nasterowanych na funkcjonowanie jednostki w rozwiniętym społeczeństwie socjalistycznym.

2. Treści, formy i metody kształcenia słuchaczy w zakresie organizacji i prowadzenia pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych

Praca partyjno-polityczna w wojsku ma na celu wszechstronne ukształtowanie postaw i zachowań żołnierzy, sprzyjających utrzymaniu wysokiej gotowości bojowej i wykonaniu zadań na współczesnym polu walki. Stąd też system pracy partyjno-politycznej - podobnie jak i system dowodzenia - podporządkowany jest zasadniczej sprawie, jaką jest utrzymanie wysokiego stanu moralno-politycznego i dyscypliny żołnierzy oraz pełnej ich zdolności do prowadzenia działań bojowych.

Jeżeli mówimy o sprawnym funkcjonowaniu systemu pracy partyjno-politycznej, mamy na myśli nie tylko działalność aparatu politycznego, organizacji partyjnych i młodzieżowych, lecz także działalność dowódców i pracowników sztabów. Przyszynajmy, iż zasadnicza rola w zapewnieniu dobrej pracy polityczno-wychowawczej przypada właśnie dowódcom, któ-

rzy są organizatorami walki zbrojnej oraz ich zastępcom do spraw politycznych, którzy są organizatorami działalności partyjno-politycznej przyszłego pola walki. Od ich przygotowania, stylu kierowania, umiejętności podejmowania decyzji, szybkiego wprowadzenia decyzji w życie zależy sprawność całego systemu dowodzenia wojskami.

Przed działalnością partyjno-polityczną, podobnie jak przed systemem dowodzenia stoją więc określone wymagania, zwane także zasadami działania w rodzaju: niezawodności, elastyczności i operatywności działania.

Co mamy na uwadze używając tych prakseologicznych pojęć?

Niezawodność polega na ciągłości prowadzenia pracy partyjno-politycznej nawet w najtrudniejszych warunkach. Chodzi także o jej intensyfikację w warunkach szczególnie skomplikowanych, np. przy likwidacji skutków napadu broni masowego rażenia. Utrzymanie inicjatywy i ciągłe pobudzanie żołnierzy do działania, wyzwalamie pasji walki i zwyciężania stanowi o niezawodności i efektywności pracy partyjno-politycznej tak dowódców jak i aparatu politycznego, członków organizacji partyjnych i młodzieżowych.

Elastyczność w pracy partyjno-politycznej dotyczy nie tylko treści, lecz i umiejętności elastycznego działania. Oznacza to sprawność zastosowania takich form i metod, które pozwolą utrzymać wysoki stan moralno-polityczny, dyscyplinę i od

porność psychiczną żołnierzy na działanie przeciwnika i frustracyjne sytuacje - powstające w trakcie walki zbrojnej. Dostosowanie zaś właściwych treści do rozwijających się działań bojowych stanowi o efektywności pracy dowódców i pracowników politycznych i sztabowych.

Operatywność polega na twórczym rozwiązywaniu aktualnych problemów w toku dynamiki walki. Jest to aktywne rozwiązywanie przez wszystkie elementy ugrupowania bojowego zadań ściśle taktyczno-operacyjnych, z uwzględnieniem współdziałania i współpracy z ogniwami aparatu partyjno-politycznego w celu wykonania zadań bojowych.

Wyszczególnione zasady wypływają z istoty dowodzenia. Ich przestrzeganie jest niezbędne, zarówno w etapie planowania i organizowania działań bojowych, jak i w fazie organizowania zabezpieczenia działań i utrzymania współdziałania w dynamice walki.

Istotne dla systemu pracy partyjno-politycznej jest to, że o wyniku walki decyduje rzeczywiście człowiek, z ukształtowanym obliczem moralno-politycznym i odpowiednimi postawami psychiczno-bojowymi. Te wartości i walory kształtuje się w działaniu partyjno-politycznym przy bezpośrednim udziale dowódców, pracowników politycznych i sztabowych oraz aktywu partyjno-młodzieżowego.

Z dokumentów normatywnych MON i GZP WP wynika, że za pracę polityczną, stan moralno-polityczny i dyscyplinę żołnierzy odpowiada dowódca, co oznacza jednocześnie konieczność stawiania w tej dziedzi -

nie odpowiednich zadań aparatowi politycznemu i podległym dowódcom pododdziałów /oddziałów/ oraz oficerom sztabów i służb. Oczywisty jest również obowiązek dowódcy w zakresie wychowania politycznego i wojskowego w oparciu o działalność organizacji partyjnych i młodzieżowych, strukturalnie podporządkowanych organowi partyjno-politycznemu oddziału czy związku taktycznego.

W działaniach bojowych kierowanie i organizowanie pracy partyjno-politycznej leży w gestii wyspecjalizowanego aparatu politycznego, który we współpracy z ogniwami dowódczo-sztabowymi pobudza do działania ideowo-politycznego żołnierzy, gromadzi, przetwarza i przechowuje niezbędne informacje i ocenia efekty pracy profilaktyczno-wychowawczej, oraz opracowuje i przedstawia wnioski /propozycje/ do decyzji dowódczych.

Dla dowódcy i pracownika sztabu ważne są wiedza i umiejętności taktyczno-operacyjne oraz możliwości wykorzystania techniki bojowej wojsk a także umiejętności organizowania pracy ideowo-politycznej i profilaktyczno-wychowawczej wśród żołnierzy walczących wojsk.

Czego zatem należy uczyć i jakie umiejętności muszą posiadać przyszli dowódcy i oficerowie sztabów na szczeblu taktycznym? Jaką problematykę należy rozpatrywać w kompleksowym szkoleniu taktyczno-operacyjnym słuchaczy ASG WP?

Niewątpliwie będą to takie problemy, jak:

a/ moralno-polityczne i psychologiczne aspekty

współczesnego pola walki i wynikające stąd zadania do pracy polityczno-wychowawczej z żołnierzami;

b/ wpływ broni masowego rażenia na stan moralno-psychiczny żołnierzy, a szczególnie zadania do pracy w zapobieganiu i likwidacji psychicznych skutków napadu BMR;

c/ system rozpoznania ogólnowojskowego i rozpoznania politycznego przeciwnika, treść indoktrynacji, struktura i zadania wojny psychologicznej oraz problemy przeciwdziałania dywersji politycznej i wojnie psychologicznej nieprzyjaciela;

d/ treści, formy i metody pracy ideowo-politycznej w fazie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej wojsk;

e/ organizacja i prowadzenie pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych na etapie planowania i organizowania działań, zabezpieczenia ich w toku dynamiki walki, ze szczególnym uwzględnieniem:

- oceny i wniosków /w podejmowanych decyzjach do wódczych/ z sytuacji polityczno-militarnej, demograficzno-społecznej i ekonomicznej, stanu moralno-politycznego i dyscypliny wojsk własnych i przeciwnika;
- postawionych zadań bojowych, w tym zadań do pracy politycznej i przekazaniem ich podległym do wódcom i aparatowi politycznemu do wykonania;
- organizacji zabezpieczenia działań i utrzymania współdziałania i współpracy z organem politycznym w toku ustaleń rozpoznania OPBMR, OPlot, za-

bezpieczenia inżynieryjnego, tyłowego i innych;
- dowodzenia wojskami w dynamice walki, a głównie powiązania treści pracy ideowo-politycznej z aktualną sytuacją bojową, propagowaniem sukcesu bojowego żołnierzy i oceną skuteczności oddziaływań politycznych;

f/ nauczanie metodologii kompleksowego opracowywania założeń do ćwiczeń taktycznych w jednostkach wojskowych, z uwzględnieniem /przez dowódców i sztaby/ zagadnień militarno-politycznych i aspektów moralno-psychologicznych żołnierzy oraz pracy z ludnością cywilną w rejonach planowanych działań bojowych.

W procesie kształcenia słuchaczy ASG WP na czoło wysuwa się - co jest oczywiste - szkolenie wszechstronnych organizatorów współczesnego pola walki, tzn. również współtwórców działania politycznego. Zdobywanie określonej wiedzy i umiejętności wymaga więc nie tylko wiedzy przekazanej w wykładach i seminariach, ale umiejętności osiąganych w czasie ćwiczeń głównych i doskonalących - opartych na jednolitym założeniu taktyczno-operacyjnym z uwzględnieniem stanu militarno-politycznego. Metodyka doskonalenia umiejętności działania politycznego jest częścią rozwiązań taktyczno-operacyjnych przy szerokim zastosowaniu bądź metody sytuacyjnej bądź też inscenizacji i symulacji.

Na czym polega istota tych metod kompleksowego kształcenia?

Metoda sytuacyjna polega na indywidualnym

kształceniu umiejętności słuchaczy w podejmowaniu decyzji pod kierunkiem wykładowcy prowadzącego ćwiczenie - w oparciu o zestaw informacji zawartych w założeniu do ćwiczeń. Wspólne przedyskutowanie przez grupę ćwiczącą problemu ma dać odpowiedź na poprawność wnioskowania przy podejmowaniu decyzji dowódczych i postawieniu zadań bojowych, w tym zadań do pracy polityczno-organizacyjnej. W metodzie tej chodzi bowiem o wykorzystanie wiedzy teoretycznej i zdolności myślenia abstrakcyjnego słuchaczy w rozwiązywaniu problemów koncepcyjnego przeprowadzenia walki. Czyli metoda ta polega na analizie i ocenie konkretnej sytuacji bojowej, wspólnym przedyskutowaniu możliwości i warunków rozwiązań i przyjęciu możliwie najtrafniejszego sposobu przeprowadzenia walki.

Metoda inscenizacji polega na wdrażaniu umiejętności słuchaczy w rozwiązywaniu sytuacji problemowej w wieloosobowej grupie szkoleniowej, przy wyznaczaniu każdemu członkowi grupy odpowiedniej funkcji dowódczo-sztabowej lub rodzaju wojsk i służb. Metoda ta polega więc na kształceniu umiejętności w zakresie zespołowej organizacji procesu decyzyjnego, współdziałania w ramach ćwiczebnych struktur bojowych zabezpieczenia działań bojowych, sprawnego obiegu i przetwarzania informacji w trakcie przygotowania i prowadzenia działań bojowych. Zastosowanie metody inscenizacji wymaga więc wyraźnego sprecyzowania kierunków doskonalenia i wnikliwego opracowania sytuacji problemowej w założonym

ćwiczeniu. Wymaga dokładnego określenia zadań na poszczególnych funkcjach dowódczych, sztabowych, rodzajów wojsk i służb. Po przeprowadzeniu ćwiczenia zakłada się rzeczowe podsumowanie z uwagi na przyjęte cele kształcenia.

Metoda symulacyjna polega na pełnym przybliżeniu sytuacji problemowej do warunków bojowych rozgrywanych w terenie. Przykładem będą gry wojenne, ćwiczenia szkieletowe z wykorzystaniem środków łączności i ćwiczenia z udziałem walczących wojsk. Struktura ćwiczenia jest bardzo złożona i przybliżona do działań na współczesnym polu walki. Wymaga więc dużego nakładu środków oprócz sensownych założeń taktyczno-operacyjnych i partyjno-politycznych w opracowanym i przeprowadzonym ćwiczeniu. Metoda ta jednocześnie ułatwia kształcenie umiejętności praktycznych przez stwarzanie sytuacji bojowych rozgrywanych na określonym szczeblu dowodzenia. Jest pogłębieniem rozwiązywania problemów metodą inscenizacji z wykorzystaniem techniki bojowej, środków informatyki, oprócz rdzennych zagadnień decyzyjnych i sprawności systemu dowodzenia w walce.

Wymieniając typowe metody kształcenia umiejętności słuchaczy wyszczególniłem te właśnie, w których kompleksowo występuje rozwiązywanie zagadnień organizowania i prowadzenia pracy ideowo-politycznej w działaniach bojowych. Przygotowanie pełnowartościowego organizatora współczesnego pola walki wymaga kompleksowego podejścia w systemie studiów akademickich.

Płk prof. dr Kazimierz NOŻKO

WYSOKI STAN POLITYCZNO-MORALNY I DISCYPLINA JAKO
ZASADA WSPÓŁCZESNEJ SZTUKI WOJENNEJ

Nawiązując do referatów głównych dzisiejszego sympozjum, pragnę rozpatrzeć problem wysokiego stanu polityczno-moralnego i dyscypliny jako jednej z głównych zasad współczesnej sztuki wojennej, przede wszystkim w aspekcie taktyczno-operacyjnym.

Jak wiadomo stanu polityczno-moralnego i dyscypliny dotychczas nie zaliczano do zasad sztuki wojennej, chociaż na przestrzeni historii nadawano i współcześnie nadaje się tym problemom rangę szczególną.

Kilka lat temu /w 1973 r./ Katedra Sztuki Operacyjnej ASG WP problematykę wysokiego stanu moralno-politycznego i zagadnienia dyscypliny włączyła do procesu szkolenia operacyjnego - jako jedną z podstawowych zasad sztuki operacyjnej i taktyki. Z pewną satysfakcją należy odnotować, że po raz pierwszy w oficjalnej literaturze radzieckiej, jakim jest podręcznik strategii wydany w 1976 r. w Akademii Sztabu Generalnego Sił Zbrojnych ZSRR im. K. Woroszyłowa - wysoki stan moralno-polityczny i psychologiczne przygotowanie żołnierzy również zaliczano do głównych zasad strategii wojennej. W moim przekonaniu włączenie do zasad sztuki wojennej tych zagadnień nie tyle podnosi ich rangę,

która była zawsze wysoka, ile jeszcze mocniej zobowiązuje do uwzględniania tej szczególnie ważnej problematyki w każdym taktyczno-operacyjnym działaniu i pracy dowódcy oraz oficera sztabu a tym samym w procesie dydaktyczno-wychowawczym, a także w działalności naukowo-badawczej uczelni. Wydaje się, że warto przypomnieć w tym miejscu definicję zasad strategii z podręcznika ASG im.K.Woroszyłowa, w którym na ten temat m.in. czytamy „Zasady strategii wojennej to ogólne, naukowo uzasadnione ustalenia, reguły i zalecenia dla praktycznej działalności państwowego i wyższego kierownictwa wojskowego w zakresie przygotowania sił zbrojnych i państwa do wojny, przygotowania i prowadzenia działań wojennych w skali strategicznej, kierowania siłami zbrojnymi w okresie pokoju i w czasie wojny”.

I dalej „... zasady strategii wojennej odzwierciedlają najbardziej istotne związki wojny i działań wojennych, stanowią one ogromną pomoc podczas praktycznego lub naukowego rozwiązywania różnych problemów strategii wojennej”. Wydaje się, że już sama definicja zasad strategii, o podobnym zresztą brzmieniu i zasad sztuki operacyjnej, określa rangę i znaczenie zasad zarówno w sferze teorii, jak i w praktyce całokształtu życia i pracy oraz działalności w siłach zbrojnych. Omawiana zasada stanowi ponadto niejako podstawę i dialektyczny związek podczas racjonalnego realizowania wszystkich innych zasad sztuki wojennej. Poza tym - jako zasada strategii lub sztuki operacyjnej - wymaga, aby

zachowując wysoki stan moralno-polityczny i dyscyplinę własnych wojsk, uczynić wszystko, by doprowadzić do obniżenia morale i rozluźniania stanu dyscypliny dowództw, sztabów i wojsk nieprzyjaciela.

Tak więc ocena i wyciągnięcie wniosków ze stanu moralno-politycznego powinny stanowić integralny element podejmowania każdej decyzji dowódców, a także - powinny być uwzględniane w działalności i pracy oficerów sztabów, szefów i oficerów rodzajów sił zbrojnych i wojsk oraz służb. We współczesnych bowiem warunkach każdy zamiar dowódcy i jego decyzja - od najniższego do najwyższego szczebla dowodzenia - coraz bardziej uzależnia się /i wszystko wskazuje, że coraz bardziej będzie się uzależniać/ od właściwego zrozumienia, zorganizowanego i precyzyjnego oraz wysoce zaangażowanego, a także w pełni świadomego wykonania zadań taktyczno-operacyjnych przez różne zespoły sztabowe i zespoły różnorodnych specjalistów: np. kierowców, załóg, woźów bojowych - do zespołów obsługujących najbardziej precyzyjną technikę i sprzęt bojowy. I pomimo niekwestionowania nieustannie wzrastających już dziś ogromnych możliwości współczesnej broni i techniki wojskowej - w rozstrzygnięciu zasadniczych problemów utrzymania wojsk na wymaganym poziomie gotowości bojowej oraz problemów walki, bitwy i operacji - należy z całą mocą podkreślić, że równocześnie wzrasta i wzrastać będzie rola człowieka, żołnierza świadomego politycznych celów i zadań, które realizuje w ramach swojego pododdziału, od-

działu, związku taktycznego lub operacyjnego; żołnierza o wyjątkowo wysokim zdyscyplinowaniu i odporności psychicznej, doskonale przygotowanego pod względem ogólnym i fachowym.

Właściwe i mistrzowskie wykorzystanie współczesnej techniki bojowej i skomplikowanego sprzętu wojskowego może być powierzone tylko żołnierzowi myślącemu, bardzo zdyscyplinowanemu; odznaczającemu się wysokim morale i głęboką świadomością polityczno-społeczną.

Wysoki stan moralno-polityczny i zdyscyplinowanie żołnierza armii socjalistycznej kształtuje się w oparciu o patriotyczne i internacjonalistyczne wartości, o świadome przekonanie, że walka w obronie socjalistycznej ojczyzny jest walką w obronie najbardziej postępowego i sprawiedliwego systemu społecznego, że w tej walce jednoczą siły wszyscy żołnierze państw wspólnoty socjalistycznej. Jest to fundament, na którym buduje się poczucie obowiązku żołnierskiego, zdyscyplinowania i koleżeństwa; kształtuje wolę walki i wiarę w zwycięstwo: wytrwałość, hart ducha i zdolność do przewyższania niebezpieczeństw oraz trudów działań wojennych; zaufanie do swoich dowódców, braterstwo, przyjaźń bojową żołnierzy wszystkich rodzajów wojsk i sił zbrojnych, braterstwo broni z armiami krajów socjalistycznych, a zwłaszcza z Armią Radziecką.

Problemy te nabierają szczególnej wartości w warunkach wojny przy obustronnym zastosowaniu broni rakietowo-jądrowej, której skutków, zwłaszcza

w sferze psychologicznej, trudno przewidzieć. Jedno
wszakże jest absolutnie pewne, że wytrwałość, wy-
soki stan polityczno-moralny i dyscyplinę składu
osobowego wojsk /i to na każdym szczeblu dowodze -
nia/ - w obliczu ogromu zniszczeń i strat spowodowa-
nych użyciem współczesnych broni, trzeba umie -
jętnie kształtować zwłaszcza w każdym szkoleniowym
i ćwiczebnym działaniu; w warunkach zaś ASG WP -
w codziennym trudzie dydaktyczno-wychowawczym. Po
prostu trzeba permanentnie stosować i częściej się-
gać do istoty oraz treści omawianej zasady sztuki
operacyjnej. Uwzględnić przy tym należy fakt, że
rozmiary skutków uderzeń jądrowych, psychicznych i
fizycznych będą spotęgowane i pogłębione przez
planowe, ciągłe i wyrafinowane, rzecz można fine -
zyjnie podstępne oddziaływanie psychologiczne nie-
przyjaciela w ramach prowadzenia przez niego t.zw.
"wojny psychologicznej". Równocześnie bowiem z wy-
buchami pocisków, bomb klasycznych i jądrowych oraz
uderzeniami wojsk na lądzie, w powietrzu i w eterze,
będą wybuchać pociski niewidoczne, pochodzące
z arsenału "wojny psychologicznej", atakujące psy-
chikę żołnierza, wyolbrzymiające i potęgujące roz-
miary fizycznych skutków uderzeń wojsk i uderzeń
ogniowych. Główne przeciwieństwo "wojny psycholo-
gicznej" prowadzonej już w okresie pokoju i spotę-
gowanej w okresie działań wojennych skierowane
jest do obniżania stanu moralno-politycznego wojsk
i społeczeństwa, naruszanie jedności, hartu i woli
walki żołnierzy, rozbijania ich karności i dyscyp-

liny indywidualnej i zespołowej w wykonywaniu zadań bojowych. Specjaliści od wojny psychologicznej zaliczają jej skutki do jednego z głównych czynników walki o przewagę. Właściwie widzą oni dwa główne kierunki walki o przewagę: - pierwszy o przewagę w sferze psychologicznej; drugi - walka o przewagę w sferze technologicznej. Wydaje mi się, że w tym względzie bez przesady można stwierdzić, że walka o przewagę w aspekcie moralno-politycznym i psychologicznym będzie miała nie mniejsze, a często decydujące znaczenie o uzyskanie przewagi ogólnej, zarówno w okresie przygotowania, jak i prowadzenia walki i operacji.

Jednoznacznie i bardzo wymownie na ten temat mówił minister obrony narodowej gen. armii W. Ja - ruzelski na VII Zjeździe PZPR "Z samej socjalistycznej istoty armii wynika jej głęboka ideowość. Ona jest warunkiem wszelkiego powodzenia, jest siłą motoryczną, głównym czynnikiem klasowej przewagi. Ideowość to nasza broń". Dlatego też bieżąca, ciągła praca dowódców i oficerów sztabów wszystkich szczebli dowodzenia, działalność aparatu politycznego, organizacji partyjnych i młodzieżowych powinna nieustannie zapewniać utrzymanie, rozwijanie i pogłębianie wysokiego stanu moralno-politycznego wojsk, przy równoczesnym przeciwdziałaniu i zapobieganiu skutkom psychologicznego oddziaływania nieprzyjaciela zarówno w okresie pokojowego szkolenia, osiagania pełnej gotowości bojowej i operacyjnego przegrupowania wojsk, wchodzenia ich do

bitwy, jak i prowadzenia walki i operacji w skła -
dzie międzysojuszniczym.

Podkreślić przy tam należy, że wysoka dyscyplina każdego żołnierza była zawsze określana i określająca nie tylko obraz zewnętrzny pododdziału, oddziału, związku taktycznego i operacyjnego, lecz także stanowiła o wewnętrznym duchu bojowym wojsk, wyrażała decydujący element ich gotowości bojowej oraz możliwości taktyczno-operacyjnego działania, zapewniającego osiągnięcie zamierzonych celów operacyjnych i wykonania zadań bojowych. Przypomnijmy w tym względzie również badania historyczne, które dowodzą, iż w każdej ze znanych zwycięstw walk i bitew stoczonych przez żołnierza polskiego, cechowała go wysoka karność, dyscyplina zespołowego działania zgodnie z wolą wodza lub dowódcy. Wiele natomiast przegranych bitew i poniesionych klęsk - patrząc na nie tylko z "czysto wojskowego" punktu widzenia - było skutkiem słabej karności dowódców i wojsk oraz nieudolnego dowodzenia.

Dlatego też wysoki stan moralno-polityczny łączymy z wysoką dyscypliną indywidualnego i zespołowego działania dowódców, oficerów sztabów i wojsk, stanowiących o stopniu i wartości ich psychologicznego przygotowania do realizacji celów i zadań taktyczno-operacyjnych. Wysoki stan moralno-polityczny i dyscyplina jako zasada sztuki operacyjnej, będzie więc odgrywać coraz większą rolę w utrzymaniu gotowości bojowej i przy jej odtwarzaniu jeżeli zostanie naruszona; w sprawności pracy i działano -

ści dowódców i ich sztabów różnych szczebli dowo -
dzenia; w podejmowaniu uzasadnionych decyzji i do-
prowadzaniu ich do wykonawców; w walce o przewagę
nad nieprzyjacielem i w zapewnieniu warunków sprzy-
jających osiągnięciu celu walki i operacji kosztem
najmniejszych strat własnych. Stąd też - w naszej
praktyce szkoleniowej, zwłaszcza w ćwiczeniach na
szczeblu operacyjnym - do kształtowania wysokiego
stanu politycznego, moralnego i dyscypliny zobowią-
zujemy ćwiczących poprzez tworzenie odpowiednich
sytuacji, wkomponowując je w sytuację taktyczno -
operacyjną naszych ćwiczebnych założeń. Wymagamy
też odpowiednich ocen i wniosków w tym względzie
od każdego dowódcy i oficera sztabu. W szkoleniu
taktyczno-operacyjnym dążymy do realizacji omawia-
nej zasady /podobnie jak i innych zasad sztuki
operacyjnej/ - w takim aspekcie, by stanowiła ona
integralny element pracy i działalności taktyczno-
operacyjnej ćwiczących zespołów. W celu ukierunko-
wanego, zintegrowanego z decyzją uwzględniania oma-
wianej zasady, łączymy jej treść z całym systemem
realizacji zamierzeń związanych z wypracowaniem i
wykonaniem decyzji dowódcy oraz działalnością orga-
nizacyjno-planistyczną sztabu.

W związku z tym, podczas wypracowania decyzji
zarówno w okresie przygotowania, jak i prowadzenia
walki i operacji wnioski o utrzymanie wysokiego
stanu moralno-politycznego i dyscypliny w wojskach
własnych oraz wnioski, dotyczące sposobów obniżenia
tych wartości po stronie nieprzyjaciela -

powinny wynikać z wyposażenia celu operacji, analizy zadania i oceny sytuacji; powinny też stanowić integralny element formułowanego zamiaru i decyzji.

Wiele cennego tworzywa w tym zakresie uzyskaliśmy na ostatnim kursie metodycznym, na którym obok oficerów Katedry Sztuki Operacyjnej uczestniczyli oficerowie z Katedry Nauk Społeczno-Politycznych rozwiązując równolegle jedno i to samo zadanie taktyczno-operacyjne. W oparciu o uzyskane wspólne doświadczenia można wysunąć twierdzenie, że w wyniku dokonanych analiz i ocen taktyczno-operacyjnych i "politycznych" - w aspekcie wartości moralno-politycznych i psychologicznych - ustala się główne kierunki i możliwości psychologicznego oddziaływania przeciwnika prowadzącego do obniżania morale i dyscypliny wojsk oraz określa się kierunki i sposoby własnego działania zmierzającego do zapewnienia wysokiego stanu moralno-politycznego i dyscypliny, a także - precyzuje się formy i sposoby naszego oddziaływania na nieprzyjaciela. Praktyka powyższa umożliwia realizację omawianej zasady w taki sposób, że wszelkie przedsięwzięcia i zamierzenia w dziedzinie taktyczno-operacyjnej, działania i przedsięwzięcia zapewniające wysoki stan moralno-polityczny będą wynikać z konkretnej sytuacji taktyczno-operacyjnej, zapewniając w formie ustaleń wykonawczych skuteczną realizację zamiaru w osiągnięciu celu walki i operacji. Psychologiczne zaś oddziaływanie na wojska, dowództwa i sztaby nieprzyjaciela będzie umiejęt -

nie łączone z rzeczywistym taktyczno - operacyjnym działaniem zarówno wojsk własnych, jak i przeciwnika.

Wydaje mi się, że uzyskane wnioski w tym względzie, zwłaszcza wynikające z licznych ćwiczeń na III kursach oraz gier wojennych wskazują, że jesteśmy na właściwej drodze, że uczyniliśmy dalszy krok i zdobyliśmy kolejne cenne doświadczenia do dalszej dydaktyczno-wychowawczej i naukowo-badawczej pracy.

Dużo cennych wniosków uzyskaliśmy również z zespołowych prac dyplomowych, w których obok problemów taktyczno-operacyjnych, włączamy problemy pracy partyjno-politycznej. Warto przy okazji przypomnieć, że włączenie omawianej dziś problematyki do pracy dowódcy armii podczas gry wojennej na XVI turnusie KPO w marcu br., zmusiło dowódcę i cały sztab do zasadniczej zmiany uprzednio powziętej decyzji, w której pierwotnie nie wykorzystano realiów zarysowanych w sytuacji aspektów psychologicznych.

Poważnym również przedsięwzięciem doskonalącym i jakościowo rozwijającym dotychczas uzyskane doświadczenia jest włączenie omawianej dziś problematyki do opracowywanych w tym roku jednolitych teł operacyjno-strategicznych i operacyjnych obejmujących wszystkie ćwiczenia prowadzone w naszej uczelni. Sprzyjającą okazją i doskonałym tłem do wydobycia całego bogactwa omawianej dziś problematyki będzie stanowiło, w moim przekonaniu, opracowane po raz pierwszy w ASG WP ćwiczenie operacyjne na

I kursie, ćwiczenie zapoznawczo-poglądowe, na tle którego przedstawione zostaną: miejsce, rola i zadania szczebli taktycznych poszczególnych rodzajów wojsk.

W zakończeniu pragnę podkreślić, że codzienna współpraca Katedry Sztuki Operacyjnej z Katedrą Nauk Społeczno-Politycznych, w szczególności z Zespołem Pracy Partyjno-Politycznej zarówno w zakresie teoretycznych, jak i praktycznych rozwiązań pozwala wypracowywać nowe, coraz skuteczniejsze formy i sposoby zintegrowanego politycznego i taktyczno-operacyjnego działania, stanowiącego o zapewnieniu wysokiego stanu polityczno - moralnego i dyscypliny - jako podstawowej zasady współczesnej sztuki wojennej.

Ppłk mgr Stanisław ALEKSO

ZAKRES I TREŚĆ ZADAŃ STAWIANYCH PRZEZ DOWÓDCĘ OD - NOŚNIE PRACY POLITYCZNEJ NA CZAS DZIAŁAŃ BOJOWYCH NA SZCZEBLU TAKTYCZNYM

Regulamin Walki pkt 72 stwierdza: „Prowadzenie pracy politycznej w działaniach bojowych jest nieodłącznym elementem dowodzenia wojskami na wspólnym polu walki” i pkt 69 - „jest nieodzownym elementem prowadzenia skutecznych działań bojowych”.

Tak regulamin - a jaka rzeczywistość?

Rzeczywistość uzasadnia, że aczkolwiek cytowane sformułowania regulaminu walki są słusznymi twierdzeniami - to jednak nie posiadają pełnego potwierdzenia w praktyce.

Proszę mi wybaczyć, że sygnalizując swoje myśli będę je formułował z celową przesadą aby bardziej uwypuklić istotę przedstawianych problemów.

W potocznym rozumieniu u wielu oficerów i części kadry naukowo-dydaktycznej naszej uczelni praca partyjno-polityczna w działaniach bojowych kojarzy się z ulotką, czy gazetą lub troską o zapewnienie warunków bytowych stanów osobowych jednostek, czyli w uproszczeniu - sprowadzającym tę działalność do formy zabezpieczenia działań bojowych.

Tak na przykład - ćwiczenia z wojskami w terenie można „zabezpieczać” poprzez zaopatrzenie

pododdziałów w radioodbiorniki, w prasę i materiały propagandowe, poprzez przygotowanie ulotek, błyskawic, biuletynów, odezów itp. oraz wykazując troskę o warunki bytowe żołnierzy, pozostawiając jednocześnie rozstrzygnięcie problemów taktyczno-operacyjnych dowódcom i sztabom.

Nie o taką pracę nam chodzi, lecz o takie działania, które zapewniłoby jak najlepsze wykonanie wszystkich zadań w czasie ćwiczeń i jak najsprawniejsze wykonanie każdego zadania bojowego stojącego przed jednostką. Chodzi nam o dostrzeganie nierozzerwalnej współzależności pracy partyjno-politycznej z całokształtem działania dowódczo-sztabowego.

O niewłaściwym rozumieniu działania politycznego świadczy fakt, że autorzy opracowania nowego regulaminu walki proponowali działalność partyjno-polityczną włączyć do rozdziału o zabezpieczeniu działań.

W czasie pobytu na ćwiczeniach w jednej z jednostek wojskowych stwierdziłem, że w zarządzeniu zastępcy dowódcy do spraw politycznych użyto następującego sformułowania: „w celu pełnego zabezpieczenia ćwiczenia pod względem pracy partyjno-politycznej i propagandowej - zarządzam”:

Na przestrzeni swojej praktyki w jednostkach liniowych, biorąc udział w wielu ćwiczeniach na różnych szczeblach dostrzegałem niejednokrotnie, że aparat partyjno-polityczny ćwiczy "sobie" a dowódcy i sztaby "sobie". W wielu ćwiczeniach dowódcy

wysłuchują wniosków i propozycji swego zastępcy do spraw politycznych tylko wówczas, gdy jest obecny przedstawiciel wyższego organu partyjno-politycznego, kontrolujący ćwiczenie.

Inną sprawą jest fakt, że w warunkach ćwiczeń okresu pokojowego wnioski i propozycje przedstawiane dowódcy przez zastępcę do spraw politycznych nie zawsze mogą być na tyle konkretne, istotne i trafne, aby były rzeczywiście pomocne dowódcy w podjęciu przez niego decyzji.

W 1973 r. opracowałem propozycje: co winien zawierać meldunek zastępcy dowódcy do spraw politycznych składany dowódcy przed podjęciem decyzji. Te propozycje znalazły się w podręczniku akademickim i w biuletynie informacyjnym Sztabu Generalnego WP.

Ale co innego opracować konkretne wymogi, a co innego przedstawić w meldunku konkretne propozycje. Na potwierdzenie tego przytoczę sens jednego z wymogów, który mówi: "niektóre specyficzne cechy charakterologiczne określonych dowódców nieprzyjaciela wywierające pozytywny lub negatywny wpływ na całokształt dowodzenia - kierowania walką".

Chodziło mi o to: jakim jest określony dowódca, np. ryzykant czy raczej bardziej rozważny; dogmatyk - to znaczy dogmatycznie stosujący tylko regulaminowe wyuczone sposoby walki, czy też operatywnie wprowadzający pewne innowacje, wynikające z konkretnych warunków, sytuacji, zjawisk itp.? Czy decyzja u niego rodzi się szybko i najczęściej trafna, czy odwrotnie - cechuje go niepewność, nie-

zdecydowanie, a decyzja rodzi się z wielkim wysiłkiem. Czy posiada większe predyspozycje do kierowania natarciem i obroną, lub może jest lepszym specjalistą do organizacji i kierowania walką desantu? Sądzę, że to są istotne sprawy dotyczące cech działania dowódcy, a nie jedynie kwitowanie kwestii jego ogólnikowym życiorysem.

W ASG WP dysponujemy tylko niektórymi danymi naszych potencjalnych przeciwników, jednakże daleko niewystarczającymi dla naszych potrzeb.

Wniosek dla nas - akademii powinna opracować zakres i treść wiadomości o nieprzyjacielu, które są niezbędne w warunkach działań bojowych i konieczne dla dowódców i aparatu partyjno-politycznego wszystkich szczebli. Uważam, że charakterystyki nieprzyjaciela powinny być opracowywane według określonych kryteriów oceny wojsk nieprzyjaciela i charakterystykę takich zjawisk, które bezpośrednio rzutują na gotowość bojową wojsk nieprzyjaciela, jego sposoby prowadzenia walki, jego wartości i ujemne strony oraz to wszystko co wywiera istotny wpływ na całokształt dowodzenia i prowadzenia działań bojowych.

Drugi również ważny problem, stwarzający wiele trudności - to brak sprecyzowanych wytycznych i poglądów powstający przy rozpatrywaniu społeczno-politycznych i demograficznych problemów obszaru działań w czasie ćwiczeń na terenie kraju, przy wprowadzaniu umownej granicy państwowej. Tutaj mel-dunek szefa organu partyjno-politycznego rozpatry-

wany jako oddzielny dokument z jego określonymi punktami jest chyba raczej zagadnieniem natury szkoleniowo-akademickiej, gdyż w rzeczywistych działaniach bojowych musi występować w zupełnie innej formie z uwagi na teren działań, ludność itp.

W rzeczywistych warunkach bojowych wydaje się, że dowódca nie zawsze będzie mógł wysłuchiwać wszystkich propozycji i wniosków. Natomiast szef oddziału partyjno-politycznego mógłby poinformować wszystkich szefów rodzajów wojsk i służb o pewnych zjawiskach i faktach z ostatniej chwili, które winny być uwzględniane w propozycjach i określonych przedsięwzięciach szefów rodzajów wojsk i służb.

A w ogóle będzie to w dużej mierze zależało od indywidualnego sposobu podejmowania decyzji przez konkretnego dowódcę.

Działalność partyjno-polityczną podczas ćwiczeń w warunkach pokojowych można podzielić na dwa kierunki:

Pierwszy kierunek-to rzeczywista. konkretna praca z ludźmi biorącymi udział w ćwiczeniach. Obejmuje ona przedsięwzięcia zmierzające do zachowania bezpieczeństwa i niedopuszczenia do wypadków nadzwyczajnych, do utrzymania wysokiego poziomu dyscypliny, niedopuszczenia do uszkodzenia dróg, niszczenia zasiewów, właściwego rozliczenia ze środków pozoracji, a przede wszystkim petard, świec dymnych, gazów łzawiących, amunicji ćwiczebnej itp.

Oczywiście problem bezpieczeństwa i przestrzegania wszelkich obowiązujących zasad postępowania

z wojskowym sprzętem technicznym i uzbrojeniem jest jednakowo ważny w okresie pokoju, jak i w okresie wojny. Bezpieczeństwo i dyscyplina szkoleniowa są bardzo istotnymi sprawami w toku ćwiczeń z wojskami.

W omawianej działalności: dowódcy, oficerowie sztabu i aparat polityczny potrafią już w zasadzie wyciągać słuszne wnioski z całokształtu działania wojsk podczas ćwiczeń oraz popularyzować oryginalne, właściwe i efektywne działania jednostki, pododdziałów i poszczególnych żołnierzy. Na tym odcinku aparat partyjno-polityczny ma niemałe osiągnięcia. Wypracował już wiele form i metod skutecznego działania.

Trudniej jest z drugim kierunkiem działania wynikającym z aplikacyjnych założeń ćwiczeń. Jest on niezmiernie trudny z tego powodu, że uwzględniać musimy działanie człowieka w ciągłym zagrożeniu jego życia, narażonego na destrukcyjny wpływ warunków i środków współczesnego pola walki, na ciągłe oddziaływanie organów wojny psychologicznej nieprzyjaciela i nasze przeciwdziałanie wpływowi obcej propagandy. Każde nasze nawet najlepsze opracowania będą daleko uboższe od rzeczywistości.

Tak rozumiana problematyka działania politycznego jest o wiele bardziej skomplikowana od problematyki taktyczno-operacyjnej. W problematyce taktyczno-operacyjnej operuje się konkretnymi w postaci: określonych szerokości, głębokości, ilości /sprzętu i ludzi/ oraz opracowanymi konkretnymi

zasadami działania różnych rodzajów i sposobów działań bojowych.

Natomiast działanie polityczne trudniej jest ująć w określone konkrety, ilości i schematy, gdyż działania te będą uwarunkowane określonym stanem psychicznym ludzi w danej chwili, określonymi zjawiskami, wydarzeniami i faktami.

W warunkach ASG WP, powinniśmy zajmować się głównie tym drugim - trudniejszym kierunkiem działania politycznego - i to z innego, nie w pełni jeszcze dopracowanego, tj. dowódczo - sztabowego punktu widzenia. A więc z punktu widzenia: nie od strony form, metod i sposobów działania /gdyż tym zajmuje się Wojskowa Akademia Polityczna/, ale od strony kierunków treści, umiejętności dostrzegania i uwzględniania zjawisk moralno-politycznych i psychicznych oraz umiejętności stawiania zadań do pracy politycznej w całokształcie działalności dowódczo-sztabowej.

Zadania do pracy politycznej stawiane przez dowódcę na poszczególne okresy i etapy działań bojowych wymagają również pewnych ustaleń i ujednolicenia poglądu, a zwłaszcza w zakresie treści. Należy więc ustalić: czy chodzi tu o usankcjonowanie przez dowódcę w decyzji zadań opracowanych przez szefa organu partyjno-politycznego, czy też chodzi tu o inne zadania do pracy politycznej, wynikające z myśli przewodniej dowódcy rozegrania konkretnej bitwy; zadania dotyczące wyjaśniania stanom osobowym istoty, celu i znaczenia wykonywanych zadań

bojowych, określenie najbardziej newralgicznych momentów przebiegu walki według przewidywań dowódcy, wymagających ukierunkowania żołnierzy do specyficznych działań szczególnie w określonych rejonach, sytuacjach lub czasie? A zatem: czy chodzi tu o pewne problemy, treści, zadania i obowiązki, które należy stanom osobowym dokładnie wyjaśnić, szczególnie szeroko rozpropagować itp.?

Jeśli przyjmiemy, że zadania te winny wynikać z decyzji dowódcy i jego myśli przewodniej rozegrania danej bitwy - to zadań tych nie może opracować tylko Zespół Pracy Partyjno-Politycznej Katedry NSP - jak również nie może tego należycie wykonać główny autor ćwiczenia. Natomiast na pewno mogą to dobrze zrobić wspólnie.

X

W stawianiu tych zadań istnieje jeszcze wiele dowolności i różnej interpretacji w następujących zagadnieniach: jak stawiać zadania; w jakiej formie i o jakiej treści; w jakim zakresie, komu i kiedy?

W "Regulaminie Walki" na stronie 34, po omówieniu co dowódca określa w decyzji - podaje się jeszcze: "Ponadto dowódca określa zadania zabezpieczenia działań bojowych i zadania pracy politycznej".

Takie sformułowanie uważam za niewystarczające i zawężające zagadnienie, gdyż w tym ujęciu dowódca może jedynie ukonkretnić lub uszczegółwić zadania. Osobiście uważam, że stawiać zadania powi -

nien dowódca w każdym czasie w zależności od potrzeb. Ponadto ujęcie ww. regulaminu, mówiące o "stawianiu zadania zabezpieczenia działań bojowych i zadania pracy politycznej" - może wprowadzić w błąd, powodując utożsamianie działania politycznego z formą zabezpieczenia działań bojowych.

Ponadto dotychczasowy "Regulamin Walki" w tej problematyce jest mało konsekwentny, gdyż z jednej strony stwierdza, że praca partyjno - polityczna "jest nieodłącznym elementem dowodzenia wojskami i nieodzownym elementem prowadzenia skutecznych działań bojowych", a "dowodzenie wojskami obejmuje utrzymanie wysokiego stanu moralno- politycznego wojsk i stałej gotowości bojowej ...", to z drugiej strony - nie ujmuje tych istotnych zagadnień w rozdziale dotyczącym podejmowania przez dowódcę decyzji. Jeśli w systemie wypracowania decyzji i w dokumentach decyzyjnych pomijamy tę działalność - to jednocześnie obniżamy jej znaczenie i wpływ na skuteczność wykonywanych zadań bojowych. Kiedy uwzględniamy fakt, że nasi potencjalni przeciwnicy, np. armia amerykańska tę problematykę ujmuje w dokumentach dowodzenia, a działalność organów wojny psychologicznej włącza do rozkazów bojowych - to mnie się wydaje, że nasze nowe regulaminy, które są w trakcie opracowania, powinny tę lukę wypełnić. W tym kierunku pierwszy krok zrobiliśmy. Dyskusję na ten temat rozpoczęliśmy w postaci pracy dyplomowej kpt. Bogusława Zwolińskiego na temat: "Prowadzenie pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych jako nieodzowny element dowodzenia

wojskami na współczesnym polu walki" oraz w pracy kpt. Gustawa Maja na temat: „Zakres i treść zadań stawianych przez dowódcę oddziału do pracy partyjno-politycznej w natarciu i obronie”. Najciekawsze rozdziały tych prac to współzależność pracy partyjno-politycznej z całokształtem działalności dowódczo-sztabowej oraz potrzeby i możliwości włączenia działania politycznego do organizacji oraz dokumentów dowodzenia. W warunkach szkoleniowych uczelni wiele cennych rozwiązań w pracach dyplomowych wykorzystuje się w procesie dydaktycznym, zwłaszcza w trakcie ćwiczeń grupowych i ćwiczeń terenowych.

Ilość ćwiczeń w czasie studiów w ASG WP na wszystkich kursach jest tak bogata, że Zespół Pracy Partyjno-Politycznej KNSP nie jest w stanie brać udziału we wszystkich ćwiczeniach, a tylko w wybranych. A dla dobra sprawy należałoby dokonać gruntownej analizy realnych możliwości i określenia ilości ćwiczeń kompleksowych z elementami działania politycznego aby zapewnić rzetelność, realność i niezbędność tego działania.

W rozwiązywaniu trudnych, przewidywanych warunkach działania politycznego nie możemy pozwolić na najmniejsze jakieś uproszczenia, szczególnie w procesie dydaktycznym. Chodzi o to, że jeśli w jakimś ćwiczeniu z różnych względów rezygnujemy z niektórych elementów działania politycznego /np. w ćwiczeniach na terenie kraju z umowną granicą państwową/, to sądzę, że korzystniej będzie uwzględnić tylko problemy stanu psychofizycznego

żołnierzy stron walczących. W takim ówczesnym problematycznym staje się zakres i zasięg sytuacji polityczno-militarnej. W takich przypadkach rezygnujemy z rozpatrywania oceny społeczno - politycznej i demograficznej terenu i w tej rezygnacji, w tym uproszczeniu; czy nie negujemy w sposób niezamierzony twierdzenia, że praca partyjno - polityczna jest nieodłącznym elementem dowodzenia i niezbędnym elementem prowadzenia skutecznych działań bojowych?

X

Następnym zagadnieniem są kierunki i treści działania organów wojny psychologicznej podawane w naszych założeniach wstępnych do określonych ćwiczeń. Powstaje tu problem: na ile możemy i powinniśmy puścić wodze fantazji w określaniu konkretnej treści - zwracając uwagę, aby nie przesadzić a nawet nie podpowiadać potencjalnemu przeciwnikowi skutecznych form i treści działania propagandowego na nasze wojska.

Na szkoleniu aparatu partyjno-politycznego, organizowanego przez GZP WP w 1974 r. w Wędrzynie, gen. Koczara jako kierownik tego szkolenia wypowiedział swoje zdanie na ten temat zalecając, aby tych kierunków i treści nie wymyślać samemu a korzystać z aktualnych treści zawartych w biuletynach specjalnych i analiz nasłuchu radiowo-telewizyjnego. W jakim więc zakresie możemy korzystać z tych biuletynów specjalnych, aby nikt nie zarzucił, że popularyzujemy wrogie treści?

Sądzę, że te wszystkie problemy powinny być rozstrzygane i ustalane w czasie określania myśli przewodniej każdego konkretnego ćwiczenia.

Nie możemy się również ograniczać do tego, że tylko pracownicy z Zespołu Pracy Partyjno-Politycznej dokonują oceny uwzględniania przez słuchaczy stanu moralno-politycznego i psychofizycznego wojsk i ich wpływu na wykonawstwo zadań bojowych. W każdym ćwiczeniu w procesie studiów w ASG WP, gdy rozpatrujemy elementy działania politycznego, takiej oceny powinni dokonywać wykładowcy wspólnie z głównymi rozjemcami i kierownikami grup taktycznych.

Chodzi mi o to aby słuchacz ponosił odpowiedzialność z powodu nieuwzględniania określonych zjawisk czy sytuacji w postaci opóźnienia, lub nawet niewykonania zadania bojowego w wyznaczonym czasie. Dlaczego wobec tego w warunkach pokojowych każde ćwiczenie ma się zakończyć na zaplanowanych głębokościach i rubieżach, bez względu na trafność lub nietrafność decyzji, uwzględnianie lub nie uwzględnianie wielu faktów, zjawisk i sytuacji? Ćwiczenia w warunkach akademickich powinny być tak przygotowane aby słuchacze ponosili konsekwencje z powodu nieuwzględniania niektórych elementów w postaci opóźnienia lub nawet niewykonania zadania, a jednocześnie, żeby planowany czas pozwolił na omówienie i rozegranie wszystkich epizodów i zagadnień szkoleniowych przewidywanych w niniejszym ćwiczeniu.

Aby osiągnąć taki cel z punktu widzenia pracy

partyjno-politycznej wydaje się, że należałoby przygotować przy współpracy z głównym autorem ćwiczenia określone konkretne fakty dotyczące stanu moralno-politycznego i psychofizycznego żołnierzy w poszczególnych etapach i okresach wykonywanych zadań bojowych, które bezpośrednio wpływają na całość kształtu walki i dowodzenia.

X X X

Na zakończenie widzę potrzebę zasygnalizowania niektórych problemów naszego oddziaływania wychowawczego na słuchaczy natury ogólniejszej:

1. Wszyscy absolwenci ASG WP powinni być przekonani, że efektywność działania wojska mogą zwiększyć tylko żołnierze. Może się zdarzyć, że najnowocześniejsza technika i organizacja wojskowa nie zostaną zweryfikowane w działaniu praktycznym; nie wykorzystana się do końca wszystkich walorów techniki i organizacji, jeśli nie uzyskają one wsparcia ze strony czynnika humanistycznego. Żołnierze muszą nie tylko znać nowoczesną technikę i organizację, umieć wykorzystywać ich możliwości, ale muszą także chcieć i móc poznać oraz wykorzystać je. W tym "chcieć i móc" tkwią potężne rezerwy humanistyczne. Trzeba je wykrywać, mierzyć i porównywać z konkretnie osiąganymi wynikami działania wojska. Gdy nauczymy się doceniać rezerwy tkwiące w żołnierzach, gdy będziemy umieli je mierzyć i konfrontować z osiągniętymi korzyściami - wówczas zrozumiemy do głębi potrzebę kształtowania morale żołnierzy.

2. Wzrastający poziom kwalifikacji zawodowych, wykształcenia i kultury żołnierzy świadczą o subtelności warunków społecznych. Specjaliści twierdzą, że współczesne struktury organizacyjne i procesy kierowania zaczynają być bardziej zależne od psychologii, socjologii i kultury, niż od techniki.

W tych warunkach kierowanie żołnierzami wymaga takiego oddziaływania na nich, które nie tłumii w ramach struktury organizacyjnej wojska oczekiwań i aspiracji żołnierzy.

Wyższy poziom wykształcenia i kwalifikacji upowszeniają żołnierzy do wypowiedzenia sądów nie tylko w sprawach ich specjalności, ale także w kwestiach nie związanych z nią. Nasz słuchacz powinien się uczyć tego na podstawie stosunku do niego w czasie studiów w ASG WP kadry naukowo-dydaktycznej, wszystkich przełożonych oraz - działalności organizacji partyjnych i społecznych funkcjonujących na terenie ASG WP. W procesie studiów powinno być najwyżej cenne własne, trafnie uzasadnione zdanie słuchacza, pozbawione schematyzmu i dogmatyzmu, nawet gdyby było niezgodne z określonym rozwiązaniem katedralnym.

3. Dowódcy i oficerowie aparatu partyjno-politycznego stając przed koniecznością dokonania analizy i oceny nastrojów żołnierzy jako stanu istniejącego faktycznie, powinni uwzględnić warunki podłoża materialnego, społecznego i moralno-

politycznego oraz wpływ poszczególnych elementów struktury osobowościowej żołnierzy i powiązanie ich między sobą w kontekście wykonywania zadań bojowych.

Ppłk mgr Jan DAJEK

PRACA PARTYJNO-POLITYCZNA W ZAKRESIE LIKWIDACJI
PSYCHICZNYCH SKUTKÓW NAPADU BRONIĄ MASOWEGO
RAŻENIA

Problem likwidacji moralno-psychicznych skutków bronią masowego rażenia wynika z tego, że jak wiadomo broń ta stanowi obecnie podstawową siłę uderzeniową i żadna ze stron nie zamierza jednostronnie zrezygnować z jej użycia. Tak więc zastosowanie tej broni w przyszłej wojnie jest jak najbardziej realne. W związku z tym, powszechnie przewiduje się, że użycie przez nieprzyjaciela broni jądrowej będzie najbardziej przełomowym momentem w całokształcie dowodzenia i w pracy partyjno-politycznej. Sytuacje, jakie w wyniku tego powstaną wśród naszych wojsk, będą mieć charakter generalnej próby ich stanu moralno-politycznego, wytrzymałości psychicznej i fizycznej, a także będą sprawdzianem umiejętności dowódców, aparatu politycznego i sztabów w zakresie ograniczania i likwidacji skutków napadu tą bronią.

Świadomość, że wojna z użyciem broni jądrowej wymaga rozpatrzenia towarzyszących jej zjawisk moralnych i psychicznych, wymaga od nas zainteresowania się ludźmi, a głównie ich stanem psychicznym i nastrojami, które iść mogą w kierunkach niepożą-

danych, trudnych do kontroli i opanowania. Uwzględniając te aspekty - należy stwierdzić, że w pracy dowódców, aparatu politycznego i sztabów wzrastać będzie rola i ranga umiejętności właściwego analizowania i trafnego oceniania a także - znajomości zasad oraz doboru i stosowania skutecznych metod przy ograniczaniu i likwidacji moralno-psychicznych skutków zagrożenia i napadu bronią masowego rażenia.

W dotychczasowych rozwiązaniach tego problemu udało się między innymi określić fizyczne i biologiczne następstwa uderzeń jądrowych, opracować i wprowadzić do praktycznego wykorzystania - między innymi podczas ćwiczeń - różne tabele i inne dokumenty do oceniania i prognozowania strat związanych z użyciem broni jądrowej.

W ślad za tym, występują dążenia do prognozowania strat moralno-psychicznych, a nawet ustalenia dla celów szkoleniowych odpowiednich wskaźników ilościowych w tym względzie, uzależnionych np. od ilości zabitych i rannych, mocy ładunku jądrowego itp. Nie wydaje się jednak, aby ten kierunek poszukiwań zakończył się rychłym powodzeniem, aczkolwiek umownie można byłoby ustalić różne ilościowe wskaźniki, które wprawdzie ułatwiałyby podejmowanie decyzji, ale ich prawdopodobieństwo byłoby bardzo wątpliwe.

Sferę przeżyć psychicznych ludzi, przynajmniej w świetle aktualnej wiedzy w tej dziedzinie - jest bardzo trudno ująć w tabele i procenty. Nie ułat -

wia to działania przy ocenie i likwidacji moralno-psychicznych skutków. Nie może to jednak powodować unikania tej problematyki podczas szkolenia, lub nieliczenia się z omawianymi skutkami przy podejmowaniu decyzji do działań bojowych i pracy partyjno-politycznej. W tym względzie ważne jest, że już teraz na ogół trafnie potrafimy przewidzieć ich kierunki i charakterystykę, aczkolwiek nie mamy prognostycznych ustaleń co do rozmiarów ilościowych ujemnych zjawisk mogących nastąpić po napadzie bronią jądrową.

Przy podejściu do problemu skutków napadu bronią jądrową, istotną sprawę, którą należy uwzględnić w naszym działaniu - ponieważ uzasadnia ona także sens tegoż działania i wysiłków w odtwarzaniu gotowości moralno-psychicznej ozynnika ludzkiego - jest to, że broń jądrowa stosowana będzie obustronnie. W następstwie naszych uderzeń na nieprzyjaciela, jego sytuacja - w ogólnym wymiarze - będzie co najmniej podobna do sytuacji naszych wojsk i ich zaplecza. Uzasadnia to konieczność przygotowania się do działań w warunkach użycia broni jądrowej, ponieważ większe - a właściwie jedyne szanse na korzystne rozstrzygnięcie walki ma ta strona, która lepiej będzie przygotowana do zachowania się w omawianych warunkach a nade wszystko szybciej ograniczy i zlikwiduje moralno-psychiczne skutki, zapewniając sobie w ten sposób możliwość wyprzedzającego, zdecydowanego uderzenia na nieprzyjaciela.

Z założenia tego wynikają istotne wnioski w sprawie celu i zasad oraz właściwości organizowania i prowadzenia pracy w omawianej dziedzinie.

Podstawowym celem pracy partyjno - politycznej prowadzonej wśród wojsk w zakresie przeciwdziałania ujemnym skutkom użycia broni masowego rażenia jest możliwie najlepsze przygotowanie ich pod względem moralno-psychicznym do działań bojowych w warunkach zagrożenia i użycia przez nieprzyjaciela tej broni.

Z celem tym wiążą się obowiązujące ustalenia i wymagania organizacyjne, które należy uwzględnić przy likwidacji moralno-psychicznych skutków uderzeń BMR.

Wymienię niektóre:

- ograniczanie i likwidację skutków tych uderzeń prowadzi się na podstawie decyzji dowódcy. Zakłada to wielowariantowość działania;
- ograniczanie i likwidacja moralno - psychicznych skutków napaści bronią masowego rażenia jest integralną częścią likwidacji wszystkich następstw jej użycia i odbywa się jednocześnie: w procesie odtwarzania dowodzenia, podczas prac ratowniczych, zabiegów specjalnych i sanitarnych oraz przedsięwzięć izolacyjno-ograniczających;
- skutki tych uderzeń należy ograniczać i likwidować w maksymalnie krótkim czasie, aby szybko uzyskać zdolność do kontynuowania walki lub wykonywania innych zadań;
- czynności w zakresie przeciwdziałania moralno -

- psychicznym skutkom użycia broni masowego rażenia nie powinny hamować wykonywania postawionych zadań bojowych, które stosownie do warunków, możliwości i potrzeb, mogą być odpowiednio zmodyfikowane przez kompetentnego przełożonego;
- do likwidacji i ograniczania skutków uderzeń BMR
 - na wszystkich szczeblach dowodzenia przygotowane powinny być odpowiednie siły i środki, ustalone sposoby działania oraz odpowiednio podzielone zadania.

X X X

Z powyższych, wprawdzie trudnych do realizacji ale realistycznie zarysowanych wymagań, wynikają liczne wnioski. Zwrócę jedynie uwagę na niektóre - dotyczące przygotowania dowódców, oficerów politycznych i sztabów do organizowania i prowadzenia pracy przy likwidacji ujemnych psychicznych skutków użycia broni masowego rażenia.

Po pierwsze - przy rozwiązywaniu trudnych sytuacji moralno-psychicznych należy liczyć głównie na siły własnego pododdziału, oddziału czy związku taktycznego. Pomoc z zewnątrz dotyczyć może sytuacji wyjątkowych.

Po drugie - działania na rzecz likwidacji moralno-psychicznych skutków uderzeń BMR należy uczyć wszystkich oficerów, a nie jedynie politycznych. Dotyczy to także umiejętności prognozowania sytuacji moralno-psychicznej w toku działań bojowych.

Ponadto wydaje się celowe zwrócić uwagę na to, że:

- dowódcy, oficerowie aparatu politycznego, szta - bów oraz rodzajów wojsk i służb będą organizować i likwidować skutki uderzeń jądrowych w wyjątkowo trudnych sytuacjach. Nieodpowiednio przygotowani - sami mogą ulegać destrukcyjnym wpływom, gdy tymczasem, bez prężnego kierownictwa, ograniczenia a tym bardziej likwidacji skutków uderzeń BMR jest mało prawdopodobne a kontynuowanie walki niemożliwe;
- przy ocenie skutków tych uderzeń ważny jest nie tylko ich rozmiar, ale przede wszystkim grożące następstwa - głównie wpływ na wykonanie zadań. Uwzględniając to, ustala się nie tylko kolejność ale także sposób reagowania na ujemne zjawiska. Dla przykładu: inne potrzeby i możliwości reagowania wyniknąć mogą w rejonie ześrodkowania, a inne w marszu. Inne podczas bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem a inne bez tej styczności.

Jakie więc przyjmować ogólne zasady w doborze metod reagowania?

Po pierwsze - najogólniej można przyjąć, że w sytuacji zaburzeń psychicznych - konieczna jest pomoc medyczno-psychiatryczna. Jeśli główną przyczyną obniżenia stanu moralno-psychicznego jest zmęczenie - najlepszym lekarstwem będzie odpoczynek dla regeneracji sił; jeśli zaś żołnierz porzuca broń, usiłuje przejść na stronę nieprzyjaciela - należy stosować środki zgodne z prawem i regulaminem. Nie mamy, jak wiadomo, odrębnych praw i regu-

laminów na wypadek wojny z użyciem i bez użycia broni masowego rażenia. Przy użyciu środków i metod, doradzana jest jednak daleko posunięta ostrożność.

Po drugie - przy ustaleniu i wyborze wariantów i metod działania zapobiegawczo - ograniczającego skutki zagrożenia napadu bronią masowego rażenia, należy preferować działanie, które najlepiej służy wykonaniu zadania bojowego. Stąd, uwzględniać trzeba, najbardziej newralgiczne sytuacje, angażować tylko te siły i środki które są niezbędne; stosować takie sposoby bezpośredniego i pośredniego oddziaływania, które mogą być najbardziej skuteczne w danej sytuacji. Jeśli negatywne skutki ujawniają się w postawach biernych - najczęściej wystarczy praca uświadamiająca; przy oporze czynnym - prawdopodobnie trzeba będzie użyć perswazji połączonej z wyegzekwowaniem powinności regulaminowych.

Po trzecie-najistotniejszym działaniem jest postawienie zadań. Ich realizacja jest najlepszym sprawdzianem stanu moralno-politycznego i psychicznego wojsk.

Dotychczas ustalone sposoby i metody ograniczenia moralno-psychicznych skutków nie mają jeszcze charakteru wyczerpującego, a zweryfikować je można najpełniej praktyką. Niemniej jednak, sugerują one sposób rozumowania przy doborze metod i środków opanowania krytycznych sytuacji - w związku z zagrożeniem i napadem bronią masowego rażenia.

Istotne w tym względzie jest to, że odpowiednie sposoby i środki dobierać i stosować będą dowódcy i przełożeni - jak się wydaje właściwie przygotowani oraz świadomi następstw swoich decyzji i czynów.

Komunikat chciałbym zakończyć optymistycznym akcentem, że nawet krytyczny stan moralno-psychiczny nie oznacza jeszcze utraty przez żołnierzy trwałych wartości ideowych i psychicznych, a to stwarza pewność, że ujemne następstwa napadu bronią jądrową, mogą być skutecznie ograniczane a nawet na trwałe likwidowane.

Ppłk mgr Rajmund ŁUCZAK

ROZPOZNANIE POLITYCZNE W DZIAŁANIACH BOJOWYCH

Dążność do coraz lepszej i coraz skuteczniejszej pracy nad wzmacnianiem obronności Polski dyktuje potrzebę wszechstronnej charakterystyki potencjalnego przeciwnika. Dokonuje się jej poprzez wykorzystanie oraz integrację wszystkich możliwych sił, sposobów i systemów rozpoznania. Trzonem jest rozpoznanie wojskowe, którego znaczenia nigdy nie poddawano w wątpliwość. Charakter zaś współczesnej walki, użycie broni masowego rażenia gwałtownie podniosło jego rolę i znaczenie.

W ocenie nieprzyjaciela, w ścisłej współpracy z dowództwem jednostki wojskowej partycypuje aparat partyjno-polityczny. Jego wysiłki na rzecz rozpoznania przeciwnika można ująć w następujące grupy problemowe:

- elementy pracy partyjno-politycznej na rzecz wykonania zadań rozpoznawczych;
- systematyczne studia w zakresie rozpoznania politycznego;
- prowadzenie rozpoznania politycznego na wszystkich szczeblach dowodzenia.

Dążenie do zapewnienia wysokiej gotowości bojowej pododdziałów rozpoznawczych pociąga za sobą konieczność zarówno udzielania praktycznej pomocy

sztabom i dowódcom wszystkich szczebli w wykonaniu zadań rozpoznawczych, jak i zwrócenia szczególnej uwagi na systematyczną i właściwie ukierunkowaną pracę partyjno-polityczną z żołnierzami. Powinna ona być dostosowana do specyfiki poszczególnych pododdziałów, zwłaszcza w zakresie ich wykorzystania w konkretnej sytuacji bojowej.

Praca partyjno-polityczna powinna kształtować i rozwijać odpowiednie cechy moralno-polityczne, poczucie świadomości socjalistycznej i osobistej odpowiedzialności za obronę Ojczyzny. Powinna ona mobilizować do doskonalenia umiejętności fachowych, pokonywania wszelkich trudności w trakcie realizacji zaszczytnych, ale także odpowiedzialnych i złożonych zadań bojowych.

System studiów w zakresie rozpoznania politycznego organizuje Główny Zarząd Polityczny WP, który gromadzi, analizuje i opracowuje informacje dotyczące:

- kierunków, form i metod dywersji ideologicznej;
- metod i struktury działalności wojny psychologicznej;
- stanu moralno-politycznego i stosunku do służby wojskowej w głównych krajach NATO;
- problemów społeczno-politycznych i demograficznych Zachodniego Teatru Działań Wojennych.

Wyniki powyższych studiów nad potencjalnym przeciwnikiem, GZP WP udostępnia ogniom aparatu dowódczego i partyjno-politycznego. Powinny one być owocnie spożytkowane zarówno w okresie pokojo-

wego szkolenia wojsk, w czasie ćwiczeń taktyczno - operacyjnych z wojskami, oraz w działaniach bojowych na przyszłym polu walki.

Rozpoznanie na szczeblu taktycznym organizują dowódcy i sztaby związków taktycznych i oddziałów oraz szefowie rodzajów wojsk specjalnych i służb. Uzyskane na tym szczeblu informacje powinny umożliwić określenie składu, rozmieszczenia i możliwości nieprzyjaciela, jego słabych i silnych stron oraz przewidywanego zamiaru działań.

Celem zdobycia wiadomości o nastrojach, wartości moralno-bajowej i dyscyplinie wojsk nieprzyjaciela aparat partyjno-polityczny szczebla taktycznego prowadzi rozpoznanie polityczne^{x/}.

Zakres tego rozpoznania na szczeblu taktycznym da się ująć w następujące grupy problemowe:

a/ Stan moralno-psychiczny /duch moralny/ żołnierzy przeciwnika działającego przed frontem wojsk własnych, a w szczególności:

- kierunki urabiania ideologicznego;
- zdyscyplinowanie;
- doświadczenie w walce;
- ogólne walory moralno-bojowe kadry dowódczej;
- siły i środki do prowadzenia wojny psychologicznej.

b/ Informacje dotyczące rejonu działań bojowych, ze szczególnym uwzględnieniem ludności cywilnej, a w tym:

x/ Termin "Rozpoznanie polityczne" sformułowany przed trzema laty w Katedrze Pracy Partyjno-Politycznej WAP szybko znalazł prawo obywatelstwa w słownictwie wojskowym.

- nastawienie polityczne miejscowej ludności i jej stosunek do naszych wojsk;
- elementy opozycji wobec władz państwowych lub regionalnych;
- siedziby organów: partyjnych, władzy i administracji oraz ich autorytet w społecznościach lokalnych;
- współdziałanie ludności cywilnej w prowadzeniu i zabezpieczeniu działań bojowych wojsk.

Również przedmiotem zainteresowania aparatu politycznego w rozpoznaniu powinny być obiekty szczególnego znaczenia, począwszy od zabytków klasy zerowej poprzez zakłady poligraficzne, ośrodki naukowo-badawcze do radiostacji i stacji telewizyjnych włącznie.

Zakładając, że operacje zaczepne rozgrywać się będą na obszarach RFN należałoby uwzględnić główne centra antypolskich ośrodków dywersyjnych, sieć organizacji przesiedleńczych i militarystycznych a także siedliska wrogiej nam emigracji.

Z uwagi na szczupłość posiadanych sił i środków do prowadzenia rozpoznania politycznego, na szczeblu taktycznym korzysta się ze sposobów działań rozpoznania ogólnowojskowego, radioelektronicznego i grup specjalnych.

Szef wydziału politycznego /zastępca d-cy pułku/ powinien zapewnić sobie stały dopływ informacji z różnych źródeł, zwłaszcza zaś z gromadzonych przez wydział rozpoznawczy /szefa rozpoznania pułku/. Dotychczasowa praktyka i wnioski z ćwiczeń

dywizyjnych wskazują na zbyt fragmentaryczny zakres współpracy z tymi komórkami. Wydaje się, że wyznaczenie odpowiednio przygotowanego oficera politycznego do systematycznego utrzymywania kontaktu między wydziałem politycznym i rozpoznawczym /sekcją polit. i szefem rozpoznania/ przyniosłoby lepsze efekty na tym ważnym odcinku naszej pracy.

Uzyskane informacje od organów rozpoznawczych i podległego aparatu politycznego - po wstępnej selekcji poddaje się analizie i ocenie. Dokładność tej analizy, obiektywność oceny i umiejętność uogólnienia pozwoli opracować prawidłowe wnioski o nieprzyjacielu oraz przewidzieć prawdopodobny rozwój sytuacji na polu walki. Dane zweryfikowane pod względem wiarygodności powinny służyć do precyzowania kierunków przedsięwzięć pracy partyjno-politycznej.

Czego więc należy uczyć i czego wymagać od słuchaczy w procesie dydaktycznym? Przede wszystkim - gruntownej wiedzy o przeciwniku, twórczych rozwiązań i emocjonalnego zaangażowania się w problematykę rozpoznania politycznego.

Planowe, systematyczne i obiektywne prowadzenie pracy informacyjnej polega na skrupulatnym i uporczywym gromadzeniu wiadomości zdobytych przez organa rozpoznawcze oraz podległe i współuczestniczące sztaby. Każdy kto prowadzi rozpoznanie /a prowadzić je musi cały stan osobowy walczących wojsk/ - powinien przejawiać inicjatywę, aby zdobyć maksimum informacji o nieprzyjacielu i we właściwym czasie przedstawić je bezpośrednio

przełożonemu. Także oficerowie polityczni nie powinni biernie oczekiwać napływających danych. Wymagana jest od nich szczególna operatywność, elastyczność form i sposobów prowadzenia rozpoznania posiadanymi siłami i środkami. Powinni oni dobrze władać co najmniej jednym z języków krajów NATO - wskich /angielski, niemiecki/. Również istotną tu rolę może spełnić bezpośrednia działalność oficerów politycznych w poszczególnych elementach rozpoznania /bezpośredni kontakt z nplem i ludnością cywilną/.

Skromność urządzeń wydziału i sekcji politycznej w zakresie prowadzenia nasłuchów rozgłośni radiowych nieprzyjaciela i własnych sugeruje potrzebę współpracy z kompanią rozpoznania radioelektronicznego na szczeblu dywizji oraz innymi pododdziałami walki radioelektronicznej.

Aparat partyjno-polityczny powinien obligatoryjnie uczestniczyć w przesłuchaniu jeńców i zbiegów. Ich zeznania mogą dostarczyć wiadomości z zakresu stanu moralno-politycznego wojsk i ludności cywilnej, posiadanych sił i środków wojny psychologicznej, zamiaru jej prowadzenia, cech osobowych dowódców itp.

Bogate dane z zakresu stanu moralno-politycznego wojsk przeciwnika mogą dostarczyć dokumenty bojowe, wydawnictwa wojskowe i cywilne, korespondencja służbowa i prywatna oraz materiały propagandowe i prasa. Z uwagi na stosunkowo duży stopień wiarygodności - ich gromadzenie, tłumaczenie i oce-

nianie powinno się odbywać w sposób wnikliwy -
a jednocześnie z pełnym weryfikowaniem danych.

Zdobywanie danych od jeńców, zbiegów, ludności miejscowej /cywilnej/ oraz studiowanie zdobytych dokumentów, uzbrojenia i wyposażenia organizuje wydział rozpoznawczy dywizji, wykorzystując etatowe organy rozpoznawcze oraz współpracując ściśle z organami WSW, wydziałem politycznym i kwatermistrzowskim dywizji. Z powyższych wywodów nasuwa się istotny wniosek do działalności dydaktyczno-wychowawczej ASG WP. Ujmując sprawę generalnie należy stwierdzić, że w procesie studiów akademickich istnieje potrzeba doskonalenia ścisłej współpracy ww. ogniw, zwłaszcza zaś na gruncie ćwiczeń taktyczno-operacyjnych.

x

Zbieranie informacji o nieprzyjacielu, polegające na terminowym ich otrzymywaniu z różnych źródeł - szef wydziału politycznego /zastępca dowódcy pułku/ powierza najlepiej do tego przygotowanemu oficerowi wydziału politycznego /sekcji polit./. Oficer ten powinien nie tylko odpowiednio zorganizować terminowe zbieranie wiadomości o nieprzyjacielu, ale także przekazywać je do wszystkich zainteresowanych osób i ogniw organizacyjnych.

Całokształt przedsięwzięć wydziału politycznego /sekcji/ w zakresie rozpoznania politycznego nieprzyjaciela powinien umożliwić ustalenie silnych i słabych stron przeciwnika. sprecyzowanie właściwych wniosków do decyzji dowódcy oraz dal -

szego ukierunkowania pracy partyjno-politycznej.

Kończąc swoje wystąpienie pragnę podkreślić, że ze względu na cele, treść i praktyczną użyteczność rozpoznanie polityczne należy uznać za pewien rodzaj rozpoznania taktycznego. Odbicie tego w takich dokumentach, jak: "Regulamin Walki", "Regulamin Służby Polowej Sztabów", podręczniku z zakresu rozpoznania stworzyłoby i w naszej uczelni mocną podstawę do nasycenia procesu dydaktyczno-wychowawczego tą problematyką.

W całokształcie zaś działalności w tej dziedzinie - kierujemy się wytycznymi ministra obrony narodowej PRL, który stwierdził:

"Znajomość, systematyczne studiowanie nieprzyjaciela powinno być pasją każdego ambitnego oficera - dowódcy, sztabowca, specjalisty. Kadra musi znać stale, na pamięć wszystko co aktualne i istotne w organizacji, uzbrojeniu i taktyce nieprzyjaciela, przy czym musi to być znajomość aktywna, twórcza, poszukująca, z odpowiednim operatywnym przekładem na wynikające stąd własne zadania, a zwłaszcza metody szkolenia, wykorzystanie sprzętu, uodpornienie żołnierzy itd. Powinna to być również w określonym sensie znajomość prognostyczna. Dążenie do wyprzedzania nieprzyjaciela wyrażać się bowiem powinno nie tylko w kategoriach czasu, a więc zaskoczenia, czy też nowoczesności techniki. Jest trzeci niezwykle ważny czynnik wyprzedzenia, bez którego dwa pierwsze nie mogą osiągnąć znamiennej efektu. Czynnikiem tym jest właśnie umiejętność

prognostycznego patrzenia, reagowania w przód, śledzenia rodzących się zjawisk, tendencji, perspektywicznych organizacji, broni, które pojawią się niewątpliwie w przyszłej wojnie".

Ppłk mgr Kazimierz DANIEŁ

STAN MORALNO-POLITYCZNY I JEGO UWZGLĘDNIANIE W PROCESIE DOWODZENIA WOJSKAMI

Pragnę zaprezentować pewne aspekty stanu moralno-politycznego i jak on jest uwzględniany w dowodzeniu wojskami na współczesnym polu walki.

Marksistowska nauka wojenna rozpatrując relacje człowiek - technika podczas wojny preferuje i stawia na pierwszym miejscu tego pierwszego, stwierdzając, że właśnie od predyspozycji człowieka, od jego stanu moralno-politycznego i psychicznego zależy w gruncie rzeczy aktywne wykorzystanie broni i techniki bojowej, a co za tym idzie - wynik walki, operacji, czy wojny.

Żywioł wojny stawia przed człowiekiem niebywale niebezpieczeństwa. Wystąpią one z całą mocą w przewidywanej wojnie prowadzonej za pomocą nowoczesnej techniki raketowo-jądrowej. Precyzja i siła uderzeniowa tej broni czyni niebezpieczeństwo globalnym, zagrażającym ciągle, co rzecz jasna musi oddziaływać ujemnie na samopoczucie człowieka. Stąd też wynika potrzeba dalszego doskonalenia wartości stanu moralno-politycznego i psychicznego sił zbrojnych oraz ochrony i obrony wojsk przed napadem i skutkami napadu bronią masowego rażenia.

Tymi problemami zajmujemy się od dawna w na -

szej uczelni. Problematyka ta w szerokim zakresie włączona została do programu badań naukowych. Za - interesowanie nią staje się coraz powszechniejsze u słuchaczy ASG WP. Problemy te znalazły także odzwierciedlenie w pracach dyplomowych, z których znaczna ilość uzyskała wyróżnienia, co najlepiej świadczy o ich dużej wartości użytkowej.

Dużo zajęć dydaktycznych ze słuchaczami w przedmiocie pracy partyjno-politycznej poświęcone jest rozlicznym aspektom stanu moralno-politycznego i psychicznego wojsk na przewidywanym polu walki. Ową problematykę rozpatrujemy nie tylko i nie głównie od strony teoretycznej, ile pod kątem jej oceny oraz uwzględniania przez dowódcę, pracownika sztabu, jak również specjalistę wojskowego w procesie dowodzenia wojskami.

W naszej uczelni panuje zgodna opinia na temat dużej rangi stanu moralno-politycznego i psychicznego wojsk na przyszłym polu walki. Równocześnie nikt z nas wartości tych nie chce demonizować. W działalności dydaktycznej zawsze zmierzamy do tego, by owe wartości rozpatrywać łącznie, a więc w sposób dialektyczny z innymi ważnymi czynnikami natury wojskowej i technicznej oraz wymogami specjalistycznej nauki wojennej.

Troska o utrzymanie wysokiego stanu moralno-politycznego i psychicznego wojsk jest jedną z istotnych funkcji organów dowodzenia. Aby można było pomyślnie kształtować stan moralno-polityczny potrzebna jest gruntowna znajomość przez osoby funk-

cyjne organów dowodzenia - jego treści i specyfiki. Zadanie to realizujemy w oparciu o gruntowne studia marksistowskiej nauki wojennej o stanie moralno-politycznym, z uwzględnieniem wszystkich rewolucyjnych zmian, jakie zaszły i zachodzą w charakterze i sposobach prowadzenia przyszłych działań bojowych.

I tak w procesie studiów, w szczególności w czasie zajęć grupowych i ćwiczeń uczymy słuchaczy prowadzenia pełnej i wyczerpującej, a zarazem obiektywnej analizy predyspozycji moralno-psychicznych wojsk potencjalnego przeciwnika. Równocześnie z analizą wartości moralno-politycznych jego wojsk analizujemy i oceniamy realizowane przedsięwzięcia, mające na celu ich podtrzymanie i ugruntowanie.

x

Żołnierzy strony przeciwnej staramy się poznać gruntownie i wszechstronnie, szczególnie pod względem prezentowanych postaw politycznych, wykorzystując w tym celu wszystkie dostępne nam źródła. Zwracamy przy tym uwagę, by ocena wartości potencjalnego przeciwnika była w miarę realna.

Reprezentujemy pogląd, że w wyniku tak przeprowadzonej oceny wartości moralno - politycznych przeciwnika - dowódca ma możliwość poznać oraz wykorzystać w dowodzeniu mocne i słabe jego strony oraz uwzględnić je w całej rozciągłości w procesie decyzyjnym.

x

Drugim istotnym problemem realizowanym przez nas w toku zajęć dydaktycznych jest określenie roli dowódcy, pracownika sztabu i specjalisty woj - skowego w zakresie badania i oddziaływania na stan moralno-polityczny i psychiczny naszych wojsk. Wszak na dowódcy, jako jednoosobowym kierowniku spoczywa odpowiedzialność w zakresie znajomości, jak również prognozowania wartości moralno-politycznych i psychicznych podległych pododdziałów /oddziałów/ oraz określania konkretnych przedsięwzięć celem ich umacniania.

Aby zapewnić pomyślne wykonanie konkretnych zadań w toku przewidywanej walki, dowódca odpowiednio ukierunkowuje pracę polityczno-wychowawczą. I tak: w czasie prowadzonej analizy zadania i oceny położenia uzmysławia sobie trudności, jakie przewiduje dla wojsk w toku wykonywania zadania bojowego oraz ustala wstępne przedsięwzięcia w zakresie umacniania stanu moralno-politycznego i psychicznego, które należy wykonać, kto będzie je wykonywał, gdzie i w jakim czasie. Takie określenie owych zadań jest szczególnie ważne i dlatego temu zagadnieniu poświęcamy w toku studiów wiele uwagi.

Dowódca ukierunkowując pracę ideowo-wychowawczą - równocześnie jest zobowiązany brać bezpośredni udział w realizacji najważniejszych jej przedsięwzięć, wykorzystując w tym celu każdą nadarzącą się okazję osobistego oddziaływania na podwładnych, zwłaszcza na te pododdziały, które np. w wyniku określonych strat przeszły duży wstrząs moralny.

W procesie dydaktyczno-wychowawczym uczelni mocno akcentujemy znaczenie osobistego przykładu i autorytetu dowódcy w kształtowaniu odwagi, hartu oraz ducha zaczepnego żołnierzy. W czasie studiów staramy się przekonać słuchaczy, że sposób zachowania się, takt, rozważa a zarazem zdecydowanie, nieustępliwość dowódców stanowią ważną część składową oddziaływania na podwładnych, zaś wytrwałość, wytrwałość i wiara w zwycięstwo dają przykład, który udziela się podkomendnym. Godnym naśladowania wzorem pod tym względem jest patron naszej uczelni gen. broni Karol Świerczewski - „Walter”.

Zdajemy sobie sprawę z tego, iż moralno-psychiczne motywy postępowania człowieka w warunkach działań bojowych ulegają ciągłym zmianom. Stąd też wynika potrzeba ciągłego badania tych wartości w kontekście ich wpływu na efektywność działań bojowych w przyszłej wojnie.

Uwzględniając fakt, że przewiduje się zastosowanie broni masowego rażenia w przyszłej wojnie - staje się ważną rzeczą określenie jej wpływu na morale i psychikę wojska. Nie jest to zagadnienie łatwe do badania i przewidywania ze względu na to, że nie dysponujemy ani doświadczeniami z przeszłości, ani też wszystkimi doświadczeniami okresu pokojowego szkolenia.

Naturalnie nie trudno jest stwierdzić, że użycie broni masowego rażenia wywoła nowe, dotychczas niespotykane zjawiska moralne i psychiczne.

Jednak autentyczności i reakcji na te zjawiska nie znamy. Oczywiście każdej sytuacji bojowej towarzyszy /realne lub pozorne/ niebezpieczeństwo, od -
działywanie czynników niesprzyjających, takich jak: poranienia, śmierć towarzyszy broni, masowe zniszczenia itp. Skala oddziaływań w tym względzie nowoczesnych broni będzie nieporównywalnie większa.

W związku z tym chodzi o to, by w oparciu o znane przykłady zachowań się ludzi w czasie różnych kataklizmów, klęsk żywiołowych, które w jakimś sensie podobne są do działania broni masowego rażenia - określić prawidłowość zachowania się ludzi w kontekście przeżyć psychicznych.

Ciekawy i jednocześnie dyskusyjny materiał z tej dziedziny prezentują w "Wojennej Myśli" nr 4/1976, gen. mjr dr W.K. KAROWKIN i ppłk inż. S.N. LIANIENKO. Tytuł artykułu w przekładzie na język polski brzmi: "O ilościowej ocenie czynnika moralno-psychicznego". Na kilka interesujących - naszym zdaniem - też pragniemy zwrócić tu uwagę.

Wspomniani autorzy zwracają uwagę, iż dotychczas mówiono jedynie o czynniku jakościowym stanu moralno-politycznego. Jest to niewątpliwie sprawa ważna, ale nie wyczerpuje całkowicie tego złożonego problemu. Warto wspomnieć, iż w przedmiocie dotyczącym jakościowej oceny stanu moralno-politycznego opracowano pokaźną literaturę, która w zasadzie w wyczerpujący sposób omawia istotę problemu i charakteryzuje wartości moralno-polityczne i psychiczne żołnierzy na przyszłym polu walki.

Natomiast problematyka stanu moralno-politycznego od strony ilościowej - nie była dotychczas podejmowana w szerszym zakresie. Dopiero w ostatnim okresie czasu, radzieccy i zagraniczni psychologowie podjęli wstępne prace naukowo-badawcze.

Na podstawie prowadzonych analiz danych statystycznych mówiących o zachowaniu się ludzi w sytuacjach trudnych, a kojarzących się w jakimś stopniu z działaniem broni masowego rażenia ustalili oni pewne ogólne prawidłowości owych zachowań. Oczywiście prezentowany materiał wymaga dalszych studiów, ale myśli w nim zawarte są interesujące i koncepcyjnie bardzo płodne.

Prezentowany materiał eksperymentalnie uwzględniony został w procesie dydaktycznym. Pragniemy przy tym stwierdzić, że w procesie decyzyjnym nie zawsze w dostatecznym stopniu uwzględnia się poniesione straty oraz stan moralno-psychiczny ludzi.

Prześledźmy zatem kształtowanie się i rozwój moralno-psychicznych wartości ludzi od chwili użycia broni masowego rażenia i jakie stąd wynikają wnioski dla właściwego podejmowania decyzji i efektywne dowodzenie wojskami?

Otóż w pierwszych 5-6 minutach po wybuchu - w efekcie oddziaływania broni masowego rażenia - zdolność bojowa ludzi spada do 20%. Po upływie dalszych 10-20 minut, tj. w niespełna 30 minut po wybuchu - zdolność bojowa wzrasta do 75%. Stan taki jest wynikiem psychologicznego działania zwrotnego, na skutek uświadomienia sobie faktu, że wy -

buch ich nie poraził, są zdrowi, a więc powoduje to przyływ sił moralnych i fizycznych oraz powraca pewność siebie.

Jednak po kilku godzinach ponownie daje o sobie znać nowy kryzys - zdolność bojowa zaczyna ponownie gwałtownie spadać. Do końca doby od chwili wybuchu, a więc po 24 godzinach wartość bojowa w wyniku tego procesu spada do 40%. Powyższe zjawisko psycholodzy tłumaczą faktem, że zawsze w tym przedziale czasu ludzie uświadamiają sobie grozę niebezpieczeństwa, w jakiej się znaleźli, opanowuje ich spacja, która jest pochodną uświadomienia sobie przez nich rozlicznych przykrych doznań, które mogą ich unicestwić.

Dopiero pod koniec drugiej doby zdolność bojowa ludzi ponownie zaczyna wzrastać, osiągając granicę prawie 60%. Po upływie dalszych 10 dni od chwili wybuchu zdolność bojowa kształtuje się na poziomie 80%, mając nadal tendencję wzrastającą, jednak nigdy nie obejmuje ona stanu wyjściowego.

X

Przedstawiona w sposób nieco uproszczony metoda ilościowej oceny stanu moralno-politycznego i psychicznego, wyrażonego syntetycznie w gotowości bojowej, ma dla nas duże znaczenie.

Znajomość stanu moralno-politycznego i psychicznego w różnych przedziałach czasowych od chwili wybuchu broni masowego rażenia, pozwala dowódcom i sztabom na właściwe i umiejętne kierowanie i dowodzenie wojskami na przyszłym polu walki oraz traf-

ne podejmowanie decyzji. Jest to problem o ogromnej doniosłości w realizowanym przez nas procesie dydaktyczno-wychowawczym.

Jest to problem nowy i niełatwy. Stanowić on będzie przedmiot dociekliwych rozważań i studiów. Doskonalić będziemy nasze oceny dotyczące skutków napadu broni masowego rażenia przeciwnika na nasze wojska. Chodzi o to, by w pracy tej zapewnić udział naszych specjalistów i służb, by rzeczywiście zapewnić jego kompleksowe zbadanie i opracowanie.

Płk mgr Kazimierz GŁODOWSKI

METODYKA PROWADZENIA PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ
W ĆWICZENIACH AKADEMICKICH

System pracy partyjno-politycznej w wojsku jest dynamicznym połączeniem wzajemnie powiązanych w ustalonym porządku podległości i zakresu czynności organów partyjno-politycznych, dowódców i sztabów, organizacji partyjnych i młodzieżowych, z ich strukturą i wyposażeniem technicznym, wzajemnymi stosunkami i wypracowanymi metodami pracy osób funkcyjnych, których działalność podporządkowana jest jednolitemu celowi i skierowana na utrzymanie wysokiego stanu moralno-politycznego, dyscypliny wojskowej i aktywnego zaangażowania w wykonywaniu postawionych zadań bojowych przez wszystkich żołnierzy.

Zasadnicza rola w zapewnieniu funkcjonowania systemu pracy partyjno-politycznej przypada dowódcom, którzy są organizatorami walki zbrojnej oraz zastępcom ds. politycznych, którzy są organizatorami pracy polityczno-wychowawczej i partyjnej. Od ich postępowania, stylu pracy, umiejętności podejmowania decyzji i szybkiego wcielania zadań w życie - zależy w dużej mierze system dowodzenia wojskami.

Dlatego też praca partyjno-polityczna w dzia -

żaniach bojowych jest nieodłącznym elementem dowodzenia i generalnie powinna zmierzać do jak naj - lepszego wykonania przez wojska zadań taktycznych.

Stąd też w regulaminie walki czytamy: "Za pracę polityczną, stan moralno-polityczny i dyscyplinę żołnierzy dywizji /pułku/ odpowiada dowódca".

Wychodząc z tego założenia w procesie dydaktyczno-wychowawczym włączamy szereg problemów z zakresu zagadnień pracy partyjno-politycznej. Problematyka pracy partyjno-politycznej, realizowana jest w trzech wyodrębniających się działach a mianowicie:

- 1/ wykładach i seminariach;
- 2/ ćwiczeniach grupowych, głównych, doskonalących;
- 3/ ćwiczeniach w terenie.

Zagadnienia te przedstawia poniższy układ:

TREŚCI, FORMY I METODY PROWADZENIA PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ W ASG WP

WYKŁADY I SEMINARIA:

- rola czynnika moralno-politycznego we współczesnej wojnie;
- moralno-polityczne aspekty współczesnego pola walki i wynikające stąd zadania do pracy partyjno-politycznej;
- wpływ broni masowego rażenia na stan moralno-psychiczny walczących wojsk;
- zasady i treść indoktrynacji w armiach USA i Bundeswehrze;
- struktura i zadania aparatu wojny psychologicznej w głównych armiach NATO;

- kierunki, metody i treść wojny psychologicznej;
- organizacja i prowadzenie pracy partyjno-politycznej na szczeblu taktycznym;
- prowadzenie pracy partyjno-politycznej w różnych etapach walki /natarcie, obrona, przełamanie itp./;
- prowadzenie pracy partyjno-politycznej w likwidacji psychicznych skutków uderzeń bronią masowego rażenia;
- struktura i zadania aparatu partyjno-politycznego w działaniach bojowych;
- organizacja i prowadzenie propagandy specjalnej wśród wojsk i ludności cywilnej nieprzyjaciela;
- przeciwdziałanie wojnie psychologicznej i dywersji ideologicznej;
- prowadzenie pracy partyjno-politycznej w osiągnięciu wyższych stanów gotowości bojowej wojsk;
- współzależność pracy partyjno-politycznej w całości kształcenia działalności dowódczo-sztabowej.

ĆWICZENIA GRUPOWE, GŁÓWNE I DOSKONALĄCE:

- ocena polityczna i wnioski z:
 - a/ sytuacji polityczno-militarnej;
 - b/ sytuacji demograficzno-społecznej;
 - c/ sytuacji ekonomicznej;
 - d/ moralno-psychicznej w wojskach nieprzyjaciela;
 - e/ stanu moralno-politycznego, psychicznego i dyscypliny wojsk własnych;
- udział aparatu partyjno-politycznego w wypracowaniu decyzji przez dowódcę;
- planowanie i organizacja pracy partyjno-politycznej po wypracowaniu decyzji;

- współpraca aparatu partyjno-politycznego ze sztabem, rodzajami wojsk i służb;
- organizowanie współdziałania w zakresie wymiany i obiegu informacji;
- opracowanie treści zadań stawianych przez dowódcę dla niższych szczebli dowodzenia i aparatu partyjno-politycznego na poszczególne etapy działań;
- wykorzystanie propagandy specjalnej przez dowódcę i sztab oraz aparat partyjno-polityczny w działaniach bojowych;
- kontrola realizacji zadań w zakresie pracy polityczno-wychowawczej.

ĆWICZENIA W TERENIE:

- kompleksowe uwzględnianie przez dowódcę stanu moralno-politycznego i psychicznego w podejmowanych decyzjach do działań;
- praktyczne wypracowywanie wniosków i propozycji do decyzji dowódcy oraz stawianych zadań przez dowódcę;
- podejmowanie decyzji i meldowanie o stanie moralno-politycznym i wartościach moralno - bojowych własnych wojsk;
- prowadzenie rozpoznania politycznego i uwzględnianie go w podejmowanych decyzjach;
- obieg informacji i wpływ jej na kształtowanie stanu moralno-politycznego i nastrojów wojsk własnych;
- likwidacja psychicznych skutków uderzeń BMR oraz

ilościowe i jakościowe uwzględnianie czynnika moralno-psychicznego;

- wykorzystanie propagandy specjalnej w czasie działań;
- organizowanie i planowanie przedsięwzięć pracy partyjno-politycznej w różnych etapach działań bojowych.

Dużo miejsca w działalności szkoleniowo-wychowawczej poświęcamy pogłębianiu i kształtowaniu postaw patriotyczno-obronnych naszych wychowanków. Dlatego też w czasie ćwiczeń w terenie wydobywamy wszystkie wątki patriotyczno-internacjonalistyczne, które wpływają na kształtowanie postaw słuchaczy. W tej dziedzinie we współpracy z innymi katedrami, a głównie z Katedrą Historii Sztuki Wojennej organizujemy:

- zwiedzanie miejsc historycznych;
- przedstawianie refleksji uczestników walk w rejonach bitew II wojny światowej;
- zwiedzanie izb pamięci narodowej, miejsc bitew, cmentarzy itp.;
- składanie wieńców na płytach, pomnikach i omentarzach żołnierzy polskich i radzieckich poległych w czasie II wojny światowej;
- spotkania z załogami zakładów pracy, a zwłaszcza z klasą robotniczą;
- zwiedzanie budowli socjalizmu;
- informacje o rozwoju społeczno-gospodarczym rejonu, na terenie którego prowadzone są ćwiczenia.

Powyższe przedsięwzięcia realizowane są zintegrowanym działaniem wszystkich katedr ASG WP.

W całości naszej działalności staramy się tak realizować nasz program, by praca partyjno-polityczna zapewniała realizację zadań i decyzji dowódcy, a jej treść i formy uwzględniały konkretną sytuację bojową oraz teren, na którym rozgrywa się walka.

Prezentowane przez aparat polityczny dane o wojskach własnych, terenie, o nieprzyjacielu - stanowią merytoryczny materiał, z którego dowódca wyciąga wnioski, co do tego z kim i jakim przeciwnikiem walczy oraz jakie ma własne siły i możliwości, a ponadto czy teren w aspekcie demograficznym jest dogodny, lub też nie, dla jego poczynania.

Należy podkreślić, że staramy się tak prowadzić ćwiczenia taktyczne, a także zajęcia grupowe, by w strukturze szkolenia przyszłych dowódców, oficerów sztabu stanowiły one niejako podsumowanie w sposób kompleksowy wiedzy i umiejętności z zakresu problematyki działania politycznego.

W całości edukacji słuchaczy uczelni chodzi nam o szkolenie dowódców a nie ich zastępców do spraw politycznych.

X

Jeżeli chodzi o kwestię włączenia problematyki pracy partyjno-politycznej do wszelkiego rodzaju ćwiczeń taktycznych i zajęć grupowych - co z mniejszym lub większym efektem czynimy - to dotyczy ona głównie:

- opracowania szerokiego tła polityczno-militarnego;

- opracowania założeń różnorodnych sytuacji politycznych, ekonomicznych, stanu moralno-politycznego czy też psychicznego, nastrojów, wartości moralno-bojowych, stanu fizycznego itp. spraw wojsk własnych i nieprzyjaciela.

Sytuacje te - uwzględniane w założeniach - stanowią materiał do oceny możliwości wojsk własnych i uwzględniania tych momentów w podejmowanych decyzjach. Chodzi nam o to, że sytuacja polityczna, aktualny stan moralno-psychiczny /ilościowe i jakościowe jego uwzględnienie/ wpływa w decydującej mierze na przebieg i prowadzenie działań bojowych.

Zadania powyższe realizujemy w dwojaki sposób:

Pierwszy sposób - polega na wyznaczaniu słuchaczy na stanowiska oficerów politycznych w ćwiczeniach. Ilość wyznaczonych oficerów może być różna, niemniej jednak wyznaczenie chociaż jednego zastępcy ds. politycznych staje się niezbędne. Usytuowany tak w ćwiczeniu oficer - jako zastępca ds. politycznych wypracowuje wnioski i propozycje do decyzji dowódcy oraz wykonuje określone dokumenty, konieczne do kierowania pracą partyjno-polityczną w założonych działaniach bojowych. Ten sposób należy utrzymać, lecz jednocześnie trzeba wymagać, by wszyscy specjaliści wojskowi uwzględniali problemy pracy partyjno-politycznej, a ćwiczący dowódcy powinni być oceniani za sensowne uwzględnianie elementów pracy partyjno-politycznej w systemie dowodzenia.

Drugi sposób - eksperymentalnie u nas wprowadza -

dzany polega na tym, że się nie wyznacza słuchaczy na stanowiska oficerów politycznych, lecz poszczególni ćwiczący wszystkie problemy ideowo-polityczne uwzględniają w ramach pełnionej przez siebie funkcji.

Dodatni walor takiego rozwiązania zawiera się w tym, że możemy uczyć działania politycznego wszystkich ćwiczących. Pozwala to również na łączenie działalności dowódczej z polityczną i kompleksowe ujmowanie tych problemów w okresie przygotowania i prowadzenia działań. W praktycznej realizacji tego sposobu oficerowie Katedry NSP występują jako rozjemcy z pełnymi prawami oceny, a nawet uchyla - nia decyzji, w której nie uwzględnia się czynnika ludzkiego. Taki sposób uczenia słuchaczy wymaga większych nakładów pracy, zwłaszcza w dziedzinie dokładnego przygotowania materiałów przed rozpoczęciem ćwiczeń i aktywnego uczestnictwa oficerów naszej katedry w ich opracowywaniu. Należy podkreślić, że przy realizacji powyższych sposobów znajdujemy wsparcie i uznanie kierownictwa innych katedr akademickich, jak również szerokiego grona nauczycieli akademickich.

kpt. Władysław MACHALICKI

WSPÓŁPRACA SZTABÓW SZCZEBŁA TAKTYCZNEGO Z ORGANAMI
POLITYCZNYMI W ZAKRESIE ZBIERANIA, WYKORZYSTYWANIA
I PRZEKAZYWANIA INFORMACJI

Sprawność działania sztabów, a w tym także organów politycznych uzależniona jest przede wszystkim od posiadania aktualnych informacji. Wynika stąd potrzeba posiadania przez sztaby i organa polityczne umiejętności w zakresie zdobywania, gromadzenia, opracowywania i przekazywania, a szczególnie wykorzystania informacji. Informacje będą czerpane z różnych źródeł: z rozpoznania prowadzonego przez poszczególne rodzaje wojsk i służb, w tym także z rozpoznania politycznego; z meldunków wojsk prowadzących walkę; od jeńców, zbiegów i ludności miejscowej; z treści studiowanych dokumentów, wydawnictw wojskowych i cywilnych nieprzyjaciela, materiałów propagandowych, korespondencji służbowej i prywatnej; z oględzin techniki bojowej zdobytej na nieprzyjacielu lub pozostawionej przez niego na polu walki; ze sztabu wyższego, wojsk współdziałających i sąsiadów.

Ogrom informacji, duża ilość źródeł, z których będą one napływały, a także istnienie wielu komórek organizacyjnych w sztabach, które będą zajmowały się ich opracowaniem i dystrybucją, powodują

konieczność harmonijnego i terminowego współdziałania wszystkich komórek organizacyjnych i nie tylko, ale również i pojedynczych osób funkcyjnych sztabu /w tym i stanu osobowego organów politycznych/ w zakresie wzajemnego wykorzystania posiadanych informacji.

Uwzględniając powyższe - niniejszym czynię próby określenia zakresu wzajemnej współpracy sztabów z organami politycznymi w tej dziedzinie ich działalności.

Z punktu widzenia znaczenia i potrzeb dowódcy w zakresie decydowania na polu walki, przedmiotem analizy organów politycznych podczas gromadzenia informacji, każdorazowo powinna być: ogólna sytuacja polityczna oraz wpływ, jaki może ona wywierać na stan moralno-polityczny podległych stanów osobowych, możliwy wpływ sytuacji polityczno-demograficznej w rejonie działania na sposób wykonania zadania, możliwości i ewentualne /przewidywane/ oddziaływanie psychologiczne nieprzyjaciela na podległe wojska, charakterystyka socjalno-polityczna i moralno-bojowa nieprzyjaciela, a także własne możliwości politycznego i psychologicznego oddziaływania na nieprzyjaciela.

Jak wobec tego powinna przebiegać współpraca organów politycznych ze sztabem, a szczególnie z jego komórkami operacyjnymi i rozpoznawczymi w zakresie wzajemnej wymiany informacji?

Uważamy, że powinna ona polegać między innymi na:

- wspólnym planowaniu, opracowywaniu i realizowaniu przedsięwzięć zapewniających gotowość bojową wojsk i wykonanie przez nie zadań;

- stałym kontakcie osobistym oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk z oficerami organów politycznych oraz wzajemnym ich informowaniem się o sprawach wymagających wspólnego działania.

Z kolei w celu zapewnienia zgodności pracy organów politycznych ze sztabem z punktu widzenia informacyjnego - sztab powinien:

- powiadamiać te organa w terminie i o treściach otrzymywanych zadań i decyzjach dowódcy;

- stale informować o przebiegu działań bojowych, możliwościach bojowych wojsk własnych i nieprzyjaciela, a także o wszystkich innych sprawach wymagających odpowiednich przedsięwzięć organów politycznych.

Ze swej strony organa polityczne powinny informować sztab:

- o stanie moralno-politycznym własnych wojsk /aktualnym i przewidywanym/;

- o nastrojach miejscowej ludności i jej działalności;

- o dywersyjnej, agenturalnej i propagandowej działalności nieprzyjaciela - w aspekcie wpływu ww. czynników na sposób wykonania zadań bojowych;

- o tym wszystkim, co dotyczy ducha bojowego, silnych i słabych stron poszczególnych oddziałów /pododdziałów/ nieprzyjaciela.

Przeprowadzone rozważania stanowią pewien za -

rys teoretycznego uogólnienia problemu. Jest rzeczą ze wszech miar zrozumiałą, że po to ażeby problem współpracy sztabów z organami politycznymi w zakresie zbierania, wykorzystywania i przekazywania informacji został dobrze rozwiązany pod każdym względem, zwłaszcza od strony techniki wykonania, istnieje nieodłączna potrzeba stałego, skrupulatnego, przemyślanego tworzenia określonych nawyków i szukania doskonałych rozwiązań w toku praktycznych działań sztabów w polu. Szereg postanowień z tego zakresu znajduje już swoje odzwierciedlenie w obowiązujących regulaminach walki, służby sztabów i pracy partyjno-politycznej.

Jak powyższą problematykę uwzględnić, wdrażać i rozwiązywać w naszej praktyce dydaktyczno-wychowawczej?

Sygnalizując problem widzimy takie możliwości. Uważamy, że np. w założeniach nieomal do wszystkich zajęć grupowych należy umiejętnie umieszczać informacje dotyczące stanu moralno-politycznego wojsk własnych i nieprzyjaciela, zwłaszcza w aspekcie wpływu tych informacji na sposób wykonania zadania. Szczególnie istotne będą tu informacje /wiadomości/: o wyczerpaniu stanów osobowych walką i stopniu ich zmęczenia fizycznego i psychicznego; o natężeniu strachu przed bronią masowego rażenia; o zdyscyplinowaniu i stosunku do walki /wojny/; o zdolnościach dowódców; a nawet - takie pozornie mało istotne informacje, które mówią o sytuacjach powstałych w rodzinnych stronach żołnierzy, pośród

ich bliskich itp. Jednym słowem muszą to być informacje, których zakres i charakter będzie zmuszał słuchacza do głębszych przemyśleń, do ich uwzględniania w procesie podejmowania decyzji, do wyrobienia stałych nawyków potrzeby korzystania z takich informacji i w takim zakresie, w jakim korzysta się z informacji uzyskiwanych od oficera operacyjnego, szefa artylerii, szefa saperów itp.

W takim ujęciu każdy przyszły dowódca, przyszły oficer sztabu powinien być przekonany o tym, że organa polityczne dysponują tak użytecznym zasobem informacji, iż muszą one być uwzględniane w procesie podejmowania decyzji do walki i że jednocześnie tenże aparat partyjno-polityczny po to, ażeby w sposób skuteczny mógł uczestniczyć w procesach decyzyjnych i ich realizacji - musi być rzetelnie informowany o tym wszystkim co dotyczy planowania, organizacji i prowadzenia działań bojowych.

Gen. dyw. Wacław JAGAS

PODSUMOWANIE OBRAD

Założenia metodologiczne sympozjum zostały osiągnięte. Referaty, komunikaty i dyskusja ukazały nam wielowarstwowość generalnych celów kształcenia i wychowania, które wydobywamy z podstawowych dokumentów dyrektywnych MON i GZP WP opracowanych na podstawie uchwał Partii.

Kompleksowe podejście do celów kształcenia absolwentów naszej uczelni przyświecało nam w doskonaleniu i unowocześnianiu programu studiów i wyznaczaniu miejsca przedmiotów społeczno-politycznych w naukach wojskowych. Unowocześnianie tych programów, skorelowane z innymi, a zwłaszcza taktycznymi katedrami akademickimi miało głównie na uwadze przygotowanie dowódcy i pracownika sztabu - sprawnego organizatora pola walki, eksperta w sprawach polityczno-militarnych, erudyty marksizmu-leninizmu, aktywnego działacza społecznego,

Gwarancją osiągnięcia wyznaczonych celów kształcenia i wychowania jest niewątpliwie spójność metodologiczna wypracowana w naszej uczelni. Mamy tu na uwadze respektowanie określonych zasad kształcenia a mianowicie - zasady partyjności, kompleksowości i naukowości w procesie studiów.

Zasada partyjności wymaga od kadry academic-

kiej uwzględniania założeń metodologii marksistowsko-leninowskiej, praw i kategorii dialektyki, zasad sztuki operacyjnej i taktyki, zasad pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych. Wyszczególnione problemy łącznie z ekonomiką obroną kraju są na tyle ważne, że stanowią istotne płaszczyzny odniesień do rozwoju doktryny i nauki wojennej państw wspólnoty socjalistycznej.

Zasada kompleksowości w nauczaniu przedmiotów taktyczno-operacyjnych i pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych wymaga takiego podejścia do procesu studiów, by uzyskać: merytoryczną spójność treści wpływających z teorii dowodzenia i zasad kierowania pracą partyjno-polityczną i doskonalenie struktur organizacyjnych organów dowodzenia i organów partyjno-politycznych w kierunku uzyskania dużej sprawności dowodzenia wojskami; usprawniania obiegu i przetwarzania informacji dla procesu decyzyjnego; doskonalenie metodyki analizy i oceny /ilościowej i jakościowej/ stanu moralno-politycznego i psychicznego walczących wojsk - ze szczególnym uwzględnieniem możliwości likwidacji skutków napadu bronią masowego rażenia.

Zasada naukowości implikuje nam międzykatedralne podejście do oceny efektywności studiów akademickich, rozwijanie tych problemów badawczych, które służą procesowi przygotowania absolwentów uczelni oraz służą wykorzystaniu doświadczeń jednostek wojskowych, rozwiązujących po nowatorsku współczesne szkolenie wojsk.

Zgodnie z tymi zasadami kształcenia i zagad -
nieniami poruszonymi w dyskusji - myślę, że owocne
wdrożenie myśli sympozjum wpłynie na lepsze przy -
gotowanie absolwentów do realizacji zadań służbo -
wych w jednostkach Wojska Polskiego.

Wydrukowano w 60 egz.

Egz. nr 1-60-bibl.gł.OZS

Wyk. zespół oficerów

Druk JD, dn. 29.7.1977 r.

nr PF-450/PF-1566/WW.

Kor. H.S.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Bibliotek Specjalnych

~~nr 41301~~

41301